

საქართველოს მულტიკულტურული და მულტირელიგიური გარემო ქვეყნის განსაუთრებელი მახასიათებელია. რელიგიური მრავალფეროვნება, როგორც ძრთული საზოგადოების ფუნდამენტური სიმდიდრე, თავისთავად ქმნის ტოლარანტული თანაცხოვრების ისტორიულ გამოცდილებას. სწორედ ამ გამოცდილების თანამდროვე ვრცელად ქვეყნის წარმოდგენს სახელმწიფოს მნიშვნელოვან გამოწვევას, რათა მრავალფეროვნება საზოგადოების ვროგრების მუხტად და მშვიდობიანი თანაცხოვრების წესად იქცეს.

რელიგიისა და რწმენის თავისუფლება, როგორც უფლებრივი სიჩაბე, მრავალფეროვან რელიგიურ გარემოში მშვიდობიანი თანაცხოვრების ძირითადი გარანტიაა.

რელიგიის საბითხბო სახელმწიფო საგანბოს დაარსებით სახელმწიფომ მოახდინა რელიგიური ვოლუბიანის ინსტიტუციონალიზაცია, რაც რელიგიის სფეროში არსებული გამოწვევებისა და საჭიროებების დინა საჯარო ვოლუბიანით უზრუნველყოფაში გამოიხატება.

საგანბო, საბუბარი უფლებამოსილების ფარგლებში, წარმოდგენს უმგვებებურ ინსტიტუტს, რომელიც საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს ვრემიარ-მინისტრისბთვის უბორციელბს საინფორმაციო, ავლავით, სამეცნიერო-საგანმანებლბო და სარეკომენდაციო საქმიანობას რელიგიის სფეროში.

შინარსი

თავი 1. 2015 წლის ძირითადი მოვლანები და აქტივობები3

1.1. რელიგიურ განათიანებათა ქონებრივი და ფინანსური საიტოთხების შამსწავლადი სარქომანდოციო ქომისია4

1.2. სხვალსხვა ინსტიტუტბებთან თანამშრომლობა.....6

1.3. სხალმნიფოს რელიგიური ვოლიტიჩის სამეცნიერო ჰვლავის ცანბრი10

თავი 2. რელიგიური უმცირასობების უფლუბრივი მდგომარეობა12

2.1. საქართველოში არსებულდი რელიგიური უმცირასობებისთვის სხვოთა ბოტალიბარული რეჟიმის დროს მიყანებულდი ზინის ნანილოზრივი და სიგოლული ანუხლანება.....13

2.2. რელიგიური უმცირასობებისთვის სხვოთა ვარიოლში ჩამოერთმადი სხალბო დანიშნულანის შანობა-ნგაბობების დანრუნება.....14

2.3. საქართველოს ევანგელურ-ვრობასტბებულდი ელესია.....15

2.4. რელიგიური უმცირასობების ქონებრივი საჭირეობები.....15

2.5. იაჰოვას მოწმეთა ქრისტიანული ორგანიზაცია საქართველოში16

თავი 3. ანბიდისარმიწეულდი განამო18

3.1. სგადასხადო რეჟულირების ეთხით საქართველოში რეგისტრირებულდი რელიგიური განათიანებების განანებრება19

თავი 4. ინბარელიგიური დილოგი21

4.1. ინბარელიგიური სათათბირო22

4.2. აღიგინის მნიწივალბების სოფლად მოხეში მდებარე ჯლუბის სტატუსით რიწხვულ შანობასთან დანაჰვირებით არსებულ განამოვების შამსწავლადი ქომისია22

4.3. ბოლუკანბობის სჰვრი.....24

4.4. ინბარელიგიური ელუნდარი24

4.5. ინბარელიგიური დელარაცია “ქალი – მჰვიდობის დესჰანი”25

თავი 5. სეჰულარიზმი და რელიგიური ნეიბრულიბები27

5.1. ვროქტი - სხარო მოხელანების ცნობიანების ამდლანა სეჰულარიზმისა და რელიგიური ნეიბრულიბების მიმართულანბით.....28

თავი 6. სართლუბრივი ურუნველყოფა31

6.1. სართაშრომისო სართლუბრივი ინსტრუმენტების ანლოი32

6.2. რქომანდოციები სხანომდებლო ინწიანბივების შანახა33

6.3. ვუბლიანვანათა სერია – რელიგია და სართალი.....36

თავი 7. 2016 წლის ძირითადი სტრატეგიული მიმართულანები39

დანართი – აღმინსტრაციული სამსახურის ანგარიში (2015).....43

თავი 1. 2015 წლის ძირითადი მოვლენები და აქტივობები

2015 წელს რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტომ გააგრძელა წინა წელს ჩამოყალიბებული პოლიტიკა და გააფართოვა საკუთარი საქმიანობა ძირითადი სტრატეგიული მიმართულებებით.

საანგარიშო პერიოდში განვითარდა ინტერრელიგიური ჩართულობა სახელმწიფოს რელიგიურ პოლიტიკასა და პრაქტიკაში.

იმის გათვალისწინებით, რომ 2015 წელი წინა წლებთან შედარებით არ გამოირჩეოდა რელიგიური გაერთიანებებისა და მათი წევრების მიმართ ძალადობის, დევნისა და დისკრიმინაციის მაღალი მაჩვენებლით, უნდა აღინიშნოს, რომ მაინც დაფიქსირდა იეჰოვას მოწმეთა ქრისტიანული ორგანიზაციისა და მისი წევრების მიმართ განხორციელებული სავარაუდო დანაშაულის ფაქტები.

2015 წელს გაგრძელდა და გაიზარდა საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმის დროს რელიგიური თემების დევნის შედეგად მიყენებული ზიანის სიმბოლური ანაზღაურების მიზნით სახელმწიფოს მხრიდან ფინანსური მხარდაჭერა.

საანგარიშო პერიოდში გამოქვეყნდა რამდენიმე საერთაშორისო და ადგილობრივი ორგანიზაციების მიერ მომზადებული ანგარიში საქართველოში რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების ზოგადი მდგომარეობისა და კონკრეტული საკითხების შესახებ.

2015 წელს რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ განხორციელებული საქმიანობის ძირითადი მიმართულებები იყო:

1.1. რელიგიურ გაერთიანებათა ქონებრივი და ფინანსური საიტოხების შესწავლილი სარეკომენდაციო ჯომისია

საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოსთან არსებული რელიგიურ გაერთიანებათა ქონებრივი და ფინანსური საკითხების შემსწავლელი სარეკომენდაციო კომისიის ექვსი სხდომა, რომლებზეც სულ განხილული იყო 232 საკითხი.

2015 წლის 30 მარტი - I სხდომა

რელიგიური თემი	შუამდგომლობა	დაკმაყოფილდა	ხარვეზი	უარი
მართლმადიდებელი ეკლესია	42	27	10	6
მუსლიმი თემი	17	17		
იუდაური თემი	3	3		

2015 წლის 23 ივნისი - II სხდომა

რელიგიური თემი	შუამდგომლობა	დაკმაყოფილდა	ხარვეზი	უარი
მართლმადიდებელი ეკლესია	57	27	16	7
მუსლიმი თემი	6	6		
იუდაური თემი	3	3		

2015 წლის 31 ივლისი - III სბდომა

რელიგიური თემი	შუამდგომლობა	დაკმაყოფილდა	ხარვეზი	უარი
მართლმადიდებელი ეკლესია	12	9	2	1
მუსლიმი თემი	8	8		
იუდაური თემი	2	2		
საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტული ეკლესია	1	1		

2015 წლის 8 ოქტომბერი - IV სბდომა

რელიგიური თემი	შუამდგომლობა	დაკმაყოფილდა	ხარვეზი	უარი
მართლმადიდებელი ეკლესია	30	13	13	4
იუდაური თემი	2	2		

2015 წლის 2 დეკემბერი - V სბდომა

რელიგიური თემი	შუამდგომლობა	დაკმაყოფილდა	ხარვეზი	უარი
მართლმადიდებელი ეკლესია	39	26	8	5
მუსლიმი თემი	5	5		

2015 წლის 24 დეკემბერი - VI სბდომა

რელიგიური თემი	შუამდგომლობა	დაკმაყოფილდა	ხარვეზი	უარი
მართლმადიდებელი ეკლესია	4	4		

1.2. სხვადასხვა ინსტიტუტებთან თანამშრომლობა

საანგარიშო პერიოდში რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტომ საკუთარი საქმიანობის სათანადოდ განხორციელების მიზნით ჩამოაყალიბა და განავითარა თანამშრომლობა სხვადასხვა ინსტიტუტებთან. ამ მიზნით, თანამშრომლობის მემორანდუმები გაფორმდა სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებასთან, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკასთან, ილია ჭავჭავაძის ყვარლის სახელმწიფო მუზეუმთან და საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროსთან.

სააგენტოს, მისივე ბაზაზე შექმნილი *სახელმწიფოს რელიგიის პოლიტიკის სამეცნიერო კვლევის ცენტრის* ფარგლებში თანამშრომლობისა და ცენტრის საქმიანობაში კვალიფიციური აკადემიური ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი აქვს გაფორმებული შემდეგ უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებასთან:

უმაღლეს სასწავლო დაწესებულება	
1	სსიპ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
2	სსიპ საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
3	სსიპ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემია
4	სსიპ აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
5	სსიპ ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
6	სსიპ გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
7	სსიპ იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
8	სსიპ სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
9	შპს გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი
10	შპს კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი
11	შპს გურამ თავართქილამის სასწავლო უნივერსიტეტი
12	ა(ა)იპ საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი

აღნიშნულ უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობის ფარგლებში მხარეები მიზნად ისახავენ ხელი შეუწყონ რელიგიის მეცნიერულ შესწავლასა და საქართველოს სახელმწიფოს მწყობრი რელიგიური პოლიტიკის შემუშავებას, რისთვისაც სააგენტო და უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებები:

- განახორციელებენ ერთობლივ სამეცნიერო და კვლევით პროექტებსა და პროგრამებს საზოგადოების რელიგიური განწყობების შესასწავლად და რელიგიის სფეროში არსებული გამოწვევების დასაძლევად;
- განახორციელებენ დაინტერესებული ჯგუფების, მათ შორის, სააგენტოს თანამშრომლებისა და უნივერსიტეტის სტუდენტებისთვის ერთობლივ სემინარებსა და ტრენინგპროგრამებს;
- ითანამშრომლებენ უნივერსიტეტთან რელიგიათმცოდნეობის, რელიგიისა და პოლიტიკის, რელიგიის სამართლის აკადემიური პროგრამებისა და სასწავლო-თეორიული ლიტერატურის შემუშავების საქმეში;
- უნივერსიტეტი არსებული კანონმდებლობისა და ამ მემორანდუმით განსაზღვრული თანამშრომლობის ფარგლებში გაითვალისწინებს სააგენტოს ინტერესებსა და ინიციატივებს აკადემიური საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებასა და განხორციელებაში;
- ითანამშრომლებენ სამეცნიერო-კვლევით, საგანმანათლებლო-აკადემიურ და საექსპერტო პროექტების ფარგლებში, საერთაშორისო ინსტიტუტებისა და უცხოელი სპეციალისტების ჩართულობით;
- უზრუნველყოფენ დონორების ერთობლივად მოზიდვას საერთო პროექტებისა და პროგრამების განსახორციელებლად.
- სტუდენტების ცნობიერების ამაღლების მიზნით, უზრუნველყოფენ საქართველოში არსებული რელიგიური გაერთიანებების წარმომადგენელთა ჩართულობას რელიგიის თემატიკასთან დაკავშირებულ საუნივერსიტეტო პროექტებში;
- საერთო მიზნებიდან გამომდინარე, საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყოფენ ერთობლივ სასწავლო, საექსპერტო და კვლევითი ცენტრების ჩამოყალიბებას;
- უნივერსიტეტი საკუთარი აკადემიური ბაზისა და პერსონალის მეშვეობით ხელს შეუწყობს სააგენტოს პოლიტიკისა და საქმიანობის პროფესიულ მხარდაჭერას.

რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების დაცვის, რელიგიის ან რწმენის ნიშნით დისკრიმინაციისაგან თავისუფალი და ტოლერანტული გარემოს შექმნის ხელშეწყობის, საზოგადოების ინფორმირებისა და ცნობიერების ამაღლების გზით, ასევე, მასთან დაკავშირებულ საკითხებზე ურთიერთთანამშრომლობის მიზნით სააგენტოს მემორანდუმი აქვს გაფორმებული შემდეგ ინსტიტუტებთან:

ინსტიტუტი	
1	სსიპ საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა
2	სსიპ ილია ჭავჭავაძის ყვარლის სახელმწიფო მუზეუმი

ურთიერთგაგებისა და თანამშრომლობის მემორანდუმის ფარგლებში მხარეები ითანამშრომლებენ შემდეგი მიმართულებებით:

- რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების კუთხით საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლება;
- რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების პოპულარიზაცია;
- საჯარო დისკუსიების მოწყობა და მხარდაჭერა რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე;
- დაინტერესებული პირებისათვის რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების თაობაზე ერთობლივი ტრენინგებისა და სემინარების დაგეგმვა და ჩატარების ორგანიზება;
- რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების თემაზე ერთობლივი პროექტების მომზადება/განხორციელება და დონორების მიზიდვაში თანამშრომლობა;
- საერთო ინტერესების სხვა პრობლემატური და პრიორიტეტული საკითხები.
- რელიგიის სფეროსთან დაკავშირებული საარქივო მასალების კვლევა და ისტორიული ფაქტების დადგენა;
- სხვადასხვა სახის კულტურულ-საგანმანათლებლო ღონისძიებების ერთობლივად გატარება რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე;

საქართველოს პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში მყოფ ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა, აგრეთვე პრობაციონერთა რელიგიური უფლებების დაცვისა და მათი რესოციალიზაცია-რეაბილიტაციის მიზნით რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს და საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს შორის გაფორმდა თანამშრომლობის მემორანდუმი, რომლის ფარგლებშიც მხარეები თანხმდებიან ითანამშრომლონ შემდეგი მიმართულებებით:

- ბრალდებულთა, მსჯავრდებულთა და პრობაციონერთა რეაბილიტაციისა და რესოციალიზაციის პროგრამების შემუშავება და განხორციელება;
- ბრალდებულთა, მსჯავრდებულთა და პრობაციონერთა სულიერი დახმარების უზრუნველყოფისთვის სათანადო პროცედურების შემუშავება და განხორციელება;
- ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა რელიგიურ რიტუალებში მონაწილეობისა და სასულიერო პირებთან შეხვედრების უზრუნველყოფის მიზნით შესაბამისი რეკომენდაციებისა და შუამდგომლობების მომზადება;
- კაპელანის ინსტიტუტის ჩამოყალიბება, მათ შორის, სათანადო პერსონალის გადამზადება საერთაშორისო სტანდარტებით და შემდგომი ინფორმაციული და სასწავლო-მეთოდოლოგიური მხარდაჭერა;
- სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში დასაქმებულ მოხელეთათვის ტოლერანტობის, რელიგიური კულტურისა და ზოგადი რელიგიათმცოდნეობითი სემინარებისა და მოკლე საინფორმაციო ბუკლეტების მომზადება;
- სასჯელაღსრულების დაწესებულებებთან ბიბლიოთეკებში რელიგიური ლიტერატურის განთავსება;

ამასთან, სამინისტრო იღებს ვალდებულებას ამ მემორანდუმით გათვალისწინებული თანამშრომლობის სფეროს მიკუთვნებული ურთიერთობების მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტების შემუშავებისას უზრუნველყოს სააგენტოს ჩართულობა, ხოლო სააგენტო იღებს ვალდებულებას გაწიოს შუამავლის როლი საქართველოში არსებულ რელიგიურ გაერთიანებებსა და სამინისტროს შორის. შესაბამისად, სამინისტრო კაპელანების დანიშვნას ახორციელებს მხოლოდ სააგენტოს წერილობითი რეკომენდაციის საფუძველზე.

1.3. სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის სამეცნიერო კვლევის ცენტრი

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოსა და საქართველოში მოქმედ უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებს შორის გაფორმებული მემორანდუმების ფარგლებში ერთობლივად შეიქმნა სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის სამეცნიერო კვლევის ცენტრი, რომელიც იკვლევს სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის სხვადასხვა მიმართულებებს და ამზადებს დასკვნებს.

ცენტრის მმართველ ორგანოს წარმოადგენს ცენტრის საკოორდინაციო საბჭო, რომლის საქმიანობას უზრუნველყოფს საბჭოს მდივანი, რომელსაც საბჭო საკუთარი შემადგენლობიდან ირჩევს ორი წლის ვადით და საბჭოს კოორდინატორი, რომელსაც ნიშნავს სააგენტო ცენტრის საქმიანობის კოორდინირების მიზნით.

სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის სამეცნიერო კვლევის ცენტრი საკუთარი საქმიანობის ფარგლებში ახორციელებს სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის სხვადასხვა მიმართულებების სამეცნიერო აკადემიურ კვლევებს, დისკუსიებსა და სემინარებს, რომლის საფუძველზე მომზადებული დასკვნები მიეწოდება სააგენტოს. ცენტრის მიზანია სააგენტოს ხელი შეუწყოს კვლევით და სამეცნიერო საგანმანათლებლო საქმიანობაში. კვლევის ცენტრის მიერ ჩამოყალიბდა საკვლევო მიმართულების თემები, შეიქმნა სამუშაო ჯგუფები, რომლებიც დაკომპლექტდა სხვადასხვა უნივერსიტეტების წარმომადგენლებით. სულ განისაზღვრა შვიდი საკვლევო მიმართულება:

	მიმართულება	კოორდინატორი
1	რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების სამართლებრივი ასპექტები	პროფ. ფრიდონ დიასამიძე
2	კონსტიტუციური შეთანხმება, განვლილი პერიოდის შედეგები, პრობლემები, ანალიზი	პროფ. ანა ფირცხალაიშვილი
3	საქართველოში არსებული რელიგიების ისტორია	პროფ. თინა იველაშვილი
4	რელიგიური კონფლიქტების პრევენცია და ინტერრელიგიური კომუნიკაცია	პროფ. ალექსანდრე რუსეცკი

5	საქართველოში არსებული საკულტო ნაგებობები და რელიგიური რუკა	სერგო ფარულავა
6	საქართველოს თანამედროვე რელიგიური პოლიტიკა და რელიგიურ გაერთიანებებთან სახელმწიფოს თანამშრომლობის ფორმები	დავით დავითაშვილი
7	რელიგიური განათლება, არსებული მდგომარეობის მიმოხილვა და პერსპექტივები	პროფ. ზაზა ფირალიშვილი.

უკვე შემდგარი სამუშაო შეხვედრებზე განისაზღვრა პირველადი საკითხები, როგორცაა: ხედვები და რესურსები (როგორც აკადემიური ასევე მატერიალური); საკვლევი საკითხები და მასალები; საკვლევი საკითხების შესწავლის დაწყების პრინციპები და მასშტაბები; ზუსტი ტერმინოლოგიის გამოყენების აუცილებლობის საკითხი; საორგანიზაციო საკითხები და ა.შ.

თავი 2. რელიგიური უმცირესობების უფლებრივი მდგომარეობა

საქართველოს რელიგიური მრავალფეროვნება აერთიანებს ათობით რელიგიურ თემს და მათ რელიგიურ გაერთიანებებს. სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკა ცალსახად გულისხმობს რელიგიის ერთიანი სფეროსთვის და მისი ყველა სუბიექტისთვის თანასწორი მდგომარეობის უზრუნველყოფას. ამასთან, რელიგიური უმცირესობები, როგორც ერთიანი სივრცის განსაკუთრებული სუბიექტები, უფლებრივი და სამართლებრივი თანასწორობის გარანტირებისთვის სახელმწიფოსგან საჭიროებენ დამატებით ყურადღებას.

მნიშვნელოვანია, რომ სახელმწიფოს პოლიტიკა რელიგიის სფეროში თანასწორი უფლებრივი და სამართლებრივი მდგომარეობის გარანტირების მიმართულებით გადადგმული ქმედითი ნაბიჯების პარალელურად, მოიცავდეს რელიგიური უმცირესობების მიმართ საზოგადოებრივი ცნობადობისა და ცნობიერების ამაღლების პოლიტიკას, როგორც თანასწორი მდგომარეობის მყარ სოციო-პოლიტიკურ საყრდენს.

2.1. საქართველოში არსებული რელიგიური უმცირესობებისთვის საჭირო ბიუჯეტური რეზერვის დროს მიყენებული ზიანის ნაწილობრივი და სიმბოლური ანაზღაურება

საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 27 იანვრის N117 დადგენილებით განისაზღვრა საბჭოთა პერიოდში საქართველოში არსებული რელიგიური უმცირესობებისთვის მიყენებული ზიანის ნაწილობრივი და სიმბოლური ანაზღაურების მიზნით ფინანსური მხარდაჭერის წესი. სახელმწიფოს მხრიდან ინიცირებული ფინანსური მხარდაჭერა გამომდინარეობს საქართველოში არსებული რელიგიური თემებისთვის იმ მდგომარეობის გამოსწორებაში ხელშეწყობის პოლიტიკური ნებიდან, რომელიც მათ საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმის დროს განცდილი რელიგიური დევნის შედეგად თანამედროვე პერიოდში უდგათ. გამომდინარე იქიდან, რომ საქართველოს კანონმდებლობა რელიგიური თემების მიმართ არ იცნობს ზიანის რესტიტუციის კლასიკურ სამართლებრივ ვალდებულებას და განცდილი ზიანის ზუსტი ოდენობა უცნობია, ფინანსური მხარდაჭერა ხორციელდება დევნის შედეგებთან დაკავშირებული მიმდინარე საჭიროებებიდან გამომდინარე.

წინა წელთან შედარებით 2015 წელს სახელმწიფოს მიერ რელიგიური გაერთიანებებისთვის განსაზღვრული ფინანსური მხარდაჭერა გაორმაგდა და შეადგინა 3 500 000 (სამი მილიონ ხუთასი ათასი) ლარი. საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 27 იანვრის N117 დადგენილების თანახმად ფინანსური მხარდაჭერის ბენეფიციარები არიან საქართველოში ამ დადგენილების მიღებამდე საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სამართლებრივი ფორმით რეგისტრირებულ ისლამური, იუდეური, რომაულ-კათოლიკური და სომხური სამოციქულო აღმსარებლობის მქონე რელიგიური გაერთიანებები.

2015 წელს განსაზღვრული ფინანსური მხარდაჭერა ბენეფიციარ რელიგიურ თემებზე შემდეგი ოდენობით განაწილდა: საქართველოს მუსლიმი თემი - 2 200 000 (ორი მილიონ ორასი ათასი) ლარი; საქართველოს სომეხთა სამოციქულო ქრისტიანული თემი - 600 000 (ექვსასი ათასი) ლარი; საქართველოს რომაულ-კათოლიკეთა ქრისტიანული თემი- 400 000 (ოთხასი ათასი) ლარი; საქართველოს იუდეური თემი - 300 000 (სამასი ათასი) ლარი.

რელიგიური თემებისთვის გაწეული ფინანსური მხარდაჭერა, მათი მიმდინარე საჭიროებებიდან და ინტერესებიდან გამომდინარე ხმარდება რელიგიური თემის

ღვთისმსახურთა სახელმწიფო და რელიგიური საქმიანობის გახორციელებას; საკულტო და რელიგიური შენობა-ნაგებობების რესტავრაციასა და მოვლა-პატრონობას; რელიგიურ საგანმანათლებლო საქმიანობას; რელიგიური გაერთიანების მიმდინარე საყოფაცხოვრებო ხარჯებს; კულტურულ და საქველმოქმედო საქმიანობას.

2.2. რელიგიური უმცირესობებისთვის საჯაროთა ჰარიოდში ჩამორთმეული სახელმწიფო დანიშნულების შენობა-ნაგებობების დაბრუნება

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ დამოუკიდებელი საქართველოს სახელმწიფოს ფაქტობრივ საკუთრებაში აღმოჩნდა საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმის მერ რელიგიური თემებისთვის ჩამორთმეული საკულტო შენობა-ნაგებობები. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო არ წარმოადგენს საბჭოთა კავშირის სამართალმემკვიდრეს და მის მიმართ არ არის წარმოშობილი ქონებრივი რესტიტუციის სამართლებრივი ვალდებულება, სახელმწიფო სამართლიანობის პრინციპზე დაყრდნობით, რელიგიურ თემებს უბრუნებს მათ ისტორიულ-კონფესიურ საკუთრებას - საკულტო შენობა-ნაგებობებს. აღნიშნული პროცესი დაიწყო 2014 წელს და გაგრძელდა 2015 წელს. ქონების გადაცემის საკითხი განიხილება რელიგიური თემებისა და გაერთიანებების მომართვის საფუძველზე რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს „რელიგიური გაერთიანებების ფინანსური და ქონებრივი საჭიროებების შემსწავლელი სარეკომენდაციო კომისიის“ მიერ. კომისია საკითხის შესწავლის შემდეგ ამზადებს რეკომენდაციას უფლებამოსილი უწყების მიმართ, რომლის საფუძველზეც შესაბამისი უწყება იღებს გადაწყვეტილებას კონკრეტული საკულტო შენობა-ნაგებობის ამა თუ იმ რელიგიური თემისთვის გადაცემასთან დაკავშირებით.

საანგარიშო პერიოდში საქართველოს მუსლიმ თემს დაუბრუნდა აჭარის ა/რ-ში მდებარე 35 მეჩეთი (2014 წლის ჩათვლით დაბრუნებულია სულ 79 მეჩეთი მთელი საქართველოს მასშტაბით), ხოლო საქართველოს ებრაულ თემს 5 სინაგოგა (თბილისი, ბათუმი, გორი, ახალციხე, ფოთი) (2014 წლის ჩათვლით დაბრუნებულია სულ 12 სინაგოგა მთელი საქართველოს მასშტაბით).

2.3. საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტული ეკლესია

საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტულ ეკლესიას წლების მანძილზე არ ჰქონდა საჯარო და კოლექტიური ღვთისმსახურების საშუალება და საკულტო შენობა-ნაგებობები. 2001 წელს ეკლესიამ მოახერხა ქ. გორში სახელმწიფოს ბალანსზე არსებული შენობის არენდით აღება და საკულტო დანიშნულებით გამოყენება. ამ დროიდან მოყოლებული საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტული თემმა ვერ მოახერხა აღნიშნული შენობის სრულფასოვნად დაუფლება, რაც გამოწვეული იყო დოკუმენტების გაუმართაობითა და შესაბამისი პოლიტიკური ნების არ არსებობით. მიუხედავად იმისა, რომ ეკლესია 2015 წლამდე აგრძელებდა შენობით ფაქტობრივ სარგებლობას, იურიდიული საფუძვლების არარსებობის გამო ვერ ხერხდებოდა საყოფაცხოვრებო პირობების მოწესრიგება.

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს ორგანიზებით შედგა სამუშაო შეხვედრა საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტული თემისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლებს შორის. შეხვედრაზე მიღწეულ იქნა გადაწყვეტილება, რომ სამინისტრო დათმობდა აღნიშნულ შენობას ეკლესიის სასარგებლოდ. მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე 2015 წლის 18 მაისს ქ. გორში მდებარე შენობა-ნაგებობა გადაეცა საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტულ ეკლესიას.

2.4. რელიგიური უმცირესობების ქონებრივი საჭიროებები

საანგარიშო პერიოდში რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს „რელიგიური გაერთიანებების ფინანსური და ქონებრივი საჭიროებების შემსწავლელი სარეკომენდაციო კომისიის“ ფარგლებში განხილულ იქნა ცალკეული რელიგიური ჯგუფების ქონებრივი საჭიროებები:

1. სრულიად საქართველოს მუსლიმთა სამმართველოს გადაეცა ორი შენობა ქ. ბათუმში სამუფთო რეზიდენციისა და უმაღლესი მუსლიმური საღვთისმეტყველო სასწავლებლის მოსაწყობად;

2. გაიცა რეკომენდაცია ქ. ბათუმში მოქმედი ცენტრალური მეჩეთის - „ორთა ჯამეს“, რესტავრაცია-რეკონსტრუქციისა და გაფართოვების შესახებ;
3. გაიცა დადებითი რეკომენდაცია ქ. რუსთავში საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტული ეკლესიის საკულტო ნაგებობის მშენებლობა-რესტავრაციის შესახებ;
4. სომეხთა სამოციქულო მართლმადიდებელი წმიდა ეკლესიის საქართველოს ეპარქიას გადაეცა მიწის ნაკვეთი ქ. ბათუმში რელიგიურ-საგანმანათლებლო ცენტრის მშენებლობის მიზნით;
5. გაიცა დადებითი რეკომენდაცია ქ. თბილისში იეზიდთა საკულტო და კულტურული დანიშნულების შენობა-ნაგებობების მშენებლობის შესახებ;
6. გაიცა დადებითი რეკომენდაცია თბილისის სახარების ქრისტიან ბაპტისტთა ქრისტე მაცხოვრის ეკლესიისთვის ქ. თბილისში საკულტო დანიშნულების შენობა-ნაგებობის მშენებლობის შესახებ;
7. აჭარის ა/რ-ს შესაბამის უწყებებთან განხორციელდა საკონსულტაციო შუამდგომლობა ქ. ბათუმში მდებარე საქართველოს სახარებისეულ ქრისტიან ბაპტისტთა ქრისტიანულ ეკლესიის საკულტო დანიშნულების შენობა-ნაგებობის დაკანონების მიზნით;
8. ქ. თბილისის შესაბამის უწყებებთან განხორციელდა საკონსულტაციო შუამდგომლობა ქ. თბილისში საერთაშორისო ბაპტისტური ეკლესიისთვის თბილისში საკულტო დანიშნულების შენობა-ნაგებობის მშენებლობის ნებართვის მოპოვების მიზნით.

2.5. იეპოვას მოგებითა ქრისტიანული ორგანიზაცია საქართველოში

საანგარიშო პერიოდში შედგა რამდენიმე სამუშაო შეხვედრა რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოსა და იეპოვას მოწმეთა ქრისტიანული ორგანიზაციას შორის.

შეხვედრებზე განხილულ იქნა იეჰოვას მოწმეთა ქრისტიანული ორგანიზაციის წინაშე მდგარი ცალკეული რელიგიური საკითხები და ჩამოყალიბდა სამუშაო ფორმატი.

2015 წელს იეჰოვას მოწმეთა ქრისტიანული ორგანიზაციის მიერ მოწოდებული ინფორმაციის თანახმად საქართველოს მასშტაბით დაფიქსირდა ორგანიზაციისა და მისი წევრების მიმართ განხორციელებული სავარაუდო დევნისა და დანაშაულის რამდენიმე ათეული ფაქტი.

მიღებული ინფორმაციის შესწავლის შემდეგ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტომ მიღებული მასალები გადაუგზავნა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს და საქართველოს მთავარ პროკურატურას და მიმართა მომხდარიყო სახელმწიფოს მხრიდან სათანადო პროაქტიური პოლიტიკის შემუშავება, რომელიც გამოიხატებოდა საქართველოში იეჰოვას მოწმეთა მიმართ ჩადენილი სავარაუდო დანაშაულების გამოძიების პროცესში სამართალდამცავი სტრუქტურების კოორდინირებისა და მონიტორინგის გააქტიურების აუცილებლობაში.

გარდა ამისა, სამართალდამცავი სტრუქტურებიდან მიღებული ინფორმაციით დადგინდა, რომ საანგარიშო პერიოდში მომხდარი სავარაუდო დანაშაულის ფაქტებთან დაკავშირებით, გამოძიება შეწყდა 5 (ხუთ) სისხლის სამართლის საქმეზე, გამამტყუნებელი განაჩენი დადგა (5) სისხლის სამართლის საქმეზე, ხოლო 6 (ექვს) სისხლის სამართლის საქმეზე გრძელდება გამოძიება. ამასთან, დანარჩენ ფაქტებთან დაკავშირებით მიწოდებული მასალები სავარაუდო დანაშაულის ჩადენის ადგილის მიხედვით გადაიგზავნა საქართველოს პროკურატურის საგამოძიებო ორგანოებში შესწავლის მიზნით.

2016 წელს იგეგმება სამუშაო შეხვედრების ორგანიზება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და საქართველოს მთავარ პროკურატურასთან რელიგიური შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულებზე სათანადო რეაგირების ქმედითი პოლიტიკის გასატარებლად.

თავი 3. ანტიდისკრიმინაციული გარემო

მრავალფეროვან რელიგიურ გარემოში, განსხვავებული რელიგიური მრწამსისა და შეხედულების პიროვნებებსა და ჯგუფებს შორის მშვიდობიანი თანაცხოვრების მნიშვნელოვან საყრდენს წარმოადგენს კანონის წინაშე თანასწორობა. ამდენად, რელიგიის ან რწმენის ნიშნით დისკრიმინაციის ნებისმიერი ფორმა წარმოადგენს უზენაესი საკაცობრიო ღირებულების - ადამიანის ღირსების წინააღმდეგ ჩადენილ დანაშაულს.

ამასთან მნიშვნელოვანია, რომ როდესაც რელიგიის ან რწმენის ნიშნით განსხვავებული მოპყრობა პერსონალური ასპექტით ნებისმიერ შემთხვევაში ფასდება დისკრიმინაციად, ინსტიტუციური ასპექტით, რელიგიური გაერთიანებების მიმართ განსხვავებული და მრავალფეროვანი სამართლებრივი სტატუსების უზრუნველყოფა სახელმწიფოს პირდაპირი პოზიტიური ვალდებულებაა.

არსებითად, ანტიდისკრიმინაციული გარემო წარმოადგენს მრავალფეროვან სივრცეში განსხვავებული სუბიექტებისთვის არსებული სიკეთეზე თანაბარი წვდომისა და ამ სიკეთით თანაბარი სარგებლობის შესაძლებლობის უზრუნველყოფას.

ამდენად, დისკრიმინაციას ერთნაირად წარმოადგენს, როგორც თანაბარი შესაძლებლობების მქონე სუბიექტთა მიმართ განსხვავებული, ასევე, განსხვავებული შესაძლებლობების მქონე სუბიექტთა მიმართ იდენტური მოპყრობა. პირველ შემთხვევაში, სახელმწიფოს წარმოეშვება განსხვავების აღმოფხვრის, მეორე შემთხვევაში კი - განსხვავების უზრუნველყოფის ვალდებულება.

3.1. საგადასახადო რეგულირების ათვისით საქართველოში რეგისტრირებული რელიგიური გაერთიანებების გათანაბრება

საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 19 თებერვლის N177 დადგენილებით დამტკიცებული „სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს დებულების“ თანახმად სააგენტო სათანადო კვლევების საფუძველზე შეიმუშავებს და საქართველოს მთავრობას წარუდგენს შესაბამის რეკომენდაციებს რელიგიის სფეროში (მუხ. 2.1.,„ვ“).

აღნიშნული უფლებამოსილების ფარგლებში სააგენტოს მიერ განხორციელდა ეროვნული კანონმდებლობის შესწავლა და საერთაშორისო სტანდარტების კვლევა, მათ შორის, ვენეციის კომისიისა და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის (ODIHR) ერთობლივი დოკუმენტები: *რელიგიასთან თუ რწმენასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემოწმების ინსტრუქცია (2004)* და *სახელმძღვანელო რელიგიური და რწმენის თემების სამართლებრივი ფორმების შესახებ (2014)*, ასევე ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის მიერ მიღებული რეზოლუციები და რეკომენდაციები რელიგიისა და რწმენის სფეროს სხვადასხვა საკითხების შესახებ.

სააგენტოს მიერ განხორციელებული კვლევების შედეგებისა და საქართველოში არსებულ რელიგიური გაერთიანებებთან გავლილი კონსულტაციების საფუძველზე მომზადდა რეკომენდაციის პროექტი, რომლის თანახმადაც საქართველოს საგადასახადო კოდექსი (საქართველოს კანონი N3591 (17/09/2010)) რელიგიურ ორგანიზაციებს საგადასახადო ურთიერთობების ნაწილში ადგენს განსხვავებულ რეგულაციებს. კერძოდ, საგადასახადო კოდექსი მოგების გადასახადისგან და დღგ-ისგან ათავისუფლებს საქართველოს საპატრიარქოს. 99-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტის თანახმად „მოგების გადასახადით დაბეგვრისაგან თავისუფლდება საქართველოს საპატრიარქოს მიერ რელიგიური დანიშნულებით გამოყენებული ჯვრების, სანთლების, ხატების, წიგნებისა და კალენდრების რეალიზაციით მიღებული მოგება“, ხოლო 168-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად „ჩათვლის უფლების გარეშე დღგ-ისგან გათავისუფლებულია საქართველოს საპატრიარქოს მიერ ჯვრის, სანთლის, ხატის, წიგნის, კალენდრისა და სხვა საღვთისმსახურო საგნების მიწოდება, რომლებიც გამოიყენება მხოლოდ რელიგიური მიზნით“.

აღსანიშნავია, რომ ზემოთმოყვანილი მუხლების ტექსტი არის საგადასახადო კოდექსის პირვანდელი - 2010 წლის რედაქცია, როდესაც საჯარო სამართლის იურიდიული პირის

სამართლებრივი ფორმა ქონდა მხოლოდ „საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას“. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 2011 წლის ცვლილებით (საქართველოს კანონი N5034-რს (05/07/2011)) მოხდა რელიგიური გაერთიანებების გათანაბრება სამართლებრივი ფორმის მხრივ და მიეცათ შესაძლებლობა დარეგისტრირდნენ საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებად (1509-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ზ“ ქვეპუნქტი და 1509¹ მუხლი).

თანასწორობის პრინციპებიდან გამომდინარე, რელიგიური საქმიანობის საერთო, არაკომერციული ხასიათის გათვალისწინებით, სამართლებრივ სახელმწიფოში თანაბარი სამართლებრივი ფორმების მქონე კანონის შესაბამისად დარეგისტრირებული რელიგიური გაერთიანებები უნდა სარგებლობდნენ თანაბარი საგადასახადო პირობებით.

მოცემული რეკომენდაცია სააგენტოს მიერ განხილულ იქნა რელიგიური გაერთიანებებისთვის ინტერრელიგიური სათათბიროს ფარგლებში და მიღებული იქნა გადაწყვეტილება სათანადო საკანონმდებლო ცვლილებების გზით მოხდეს რელიგიური გაერთიანებების გათანაბრება საგადასახადო კუთხით.

თავი 4. ინტერრელიგიური დიალოგი

საქართველოს მულტიკულტურული და მულტირელიგიური გარემო ქვეყნის განსაკუთრებული მახასიათებელია. რელიგიური მრავალფეროვნება, როგორც ქართული საზოგადოების ფასდაუდებელი სიმდიდრე, თავისთავად ქმნის ტოლერანტული თანაცხოვრების ისტორიულ გამოცდილებას. სწორედ ამ გამოცდილების თანამედროვე პრაქტიკად ქცევა წარმოადგენს სახელმწიფოს მნიშვნელოვან გამოწვევას, რათა მრავალფეროვნება საზოგადოების პროგრესის მუხტად და მშვიდობიანი თანაცხოვრების წესად იქცეს.

თავის მხრივ, რელიგიურ თემებსა და მათ მიმდევრებს შორის არსებული განსხვავებები, სათანადო კომუნიკაციის არარსებობის პირობებში, დაპირისპირების წარმომშობი ფაქტორი შეიძლება გახდეს. ამდენად, სახელმწიფოს მისიაა ინტერრელიგიური აქტივობების მხარდაჭერა, სხვადასხვა რელიგიურ თემებს შორის ცნობადობის გაღრმავების ხელშეწყობა და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების უზრუნველყოფა.

ქმედითი ინტერრელიგიური დიალოგი, ერთის მხრივ, ხელს უწყობს მრავალფეროვნების კულტურის განვითარებას, ხოლო მეორეს მხრივ, რელიგიური დავებისა და კონფლიქტების პრევენციის რეალური მექანიზმია.

სწორედ ამ მიზნებიდან გამომდინარე და საკუთარი უფლებამოსილების ფარგლებში რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო ხელს უწყობს ინტერრელიგიური და კულტურათაშორისი დიალოგის გაღრმავებას რელიგიურ გაერთიანებათა შორის (დებულება, 2.1. „ნ“).

4.1. ინტერრელიგიური სათათბირო

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო შექმნის დღიდან აქტიურ კონსულტაციებს მართავს რელიგიურ თემებთან და რელიგიურ გაერთიანებებთან. მიღებულმა გამოცდილებამ აჩვენა, რომ რელიგიურ თემებთან ინდივიდუალური სამუშაო შეხვედრების პარალელურად, აუცილებელი იყო ქმედითი ინტერრელიგიური დიალოგის ფორმატის ორგანიზება. მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოში არსებულ ყველა რელიგიურ თემს და რელიგიურ გაერთიანებას მაღალი მგრძობელობა გააჩნია საქართველოში რელიგიის ერთიან სფეროში არსებული გამოწვევების მიმართ და შეუძლია კვალიფიციური რეკომენდაციების შეთავაზება.

სააგენტოს გადაწყვეტილებით 2015 წელს ჩამოყალიბდა ღია ფორმატის *ინტერრელიგიური სათათბირო*, რომელიც აერთიანებს ყველა რელიგიურ თემს მათ სურვილისა და ინტერესის საფუძველზე. მნიშვნელოვანია, რომ *სათათბირო* არ წარმოადგენს რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს სტრუქტურულ ერთეულს და არ გააჩნია არანაირი სახის ადმინისტრაციული ბმა სააგენტოსთან. *სათათბიროს* ფორმატში განიხილება, როგორც რელიგიური თემების, ასევე, სააგენტოს მიერ ინიცირებული საკითხები.

ხაზგასასმელია, რომ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ ორგანიზებული *ინტერრელიგიური სათათბირო* საკუთარი ფორმატით განსხვავდება პარალელურად მოქმედი ამავე ტიპის ყველა პროექტისგან. კერძოდ, სათათბირო აერთიანებს როგორც რელიგიურ უმცირესობას, ასევე, რელიგიურ უმრავლესობას მიკუთვნებულ რელიგიურ გაერთიანებებს და საკუთარი არსით ითვალისწინებს მათ ყველა საჭიროებას.

4.2. ადიგენის მუნიციპალიტეტის სოფელ მოხაში მდებარე ხლუხის სტახანით რიცხვულ შენობასთან დაახვედრებით არსებულ გარემოებათა შესწავლადი ჯორჯია

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ ორგანიზებული ინტერრელიგიური დიალოგის მნიშვნელოვან გამოცდილებას ქმნის „ადიგენის მუნიციპალიტეტის სოფელ

მოხეში მდებარე კლუბის სტატუსით რიცხვულ შენობასთან დაკავშირებით არსებულ გარემოებების შემსწავლელი კომისიის“საქმიანობა.

კომისია შეიქმნა 2014 წელს მხარეთა ურთიერთშეთანხმებით და მისი მიზანია შეისწავლოს ადიგენის მუნიციპალიტეტის სოფელ მოხეში მდებარე, მუნიციპალიტეტის ბალანსზე, ძირითადი-განუხვისებელი ქონების სახით, კლუბის სტატუსით, რიცხვულ შენობასთან დაკავშირებული გარემოებები და სადაო საკითხები და საჭიროებიდან გამომდინარე მოამზადოს შესაბამისი რეკომენდაცია (დებულება, მუხ. 1). კომისიის შექმნისას სააგენტომ იხელმძღვანელა საკუთარი დებულებით, რომლის თანახმადაც რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო საქართველოს მთავრობის სახელით, უფლებამოსილია შეასრულოს შუამავლის ფუნქცია და მონაწილეობა მიიღოს იმ დავებისა და საკითხების გადაწყვეტაში, რომელიც შეიძლება გაჩნდეს საქართველოში მოქმედ რელიგიურ გაერთიანებებს შორის (დებულება, მუხ. 2. „კ“).

კომისია დაკომპლექტებულია დავის მონაწილე ორივე მხარისა და ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებით, მათ შორის, საქართველოს მუსლიმი თემი წარმოდგენილია ოთხი, ხოლო საქართველოს მართლმადიდებელი თემი სამი წარმომადგენლით. მნიშვნელოვანია, რომ კომისიის საქმიანობაში ჩართულია სამცხე-ჯავახეთის სამხარეო ადმინისტრაციის-გუბერნიის სახელმწიფო რწმუნებული-გუბერნატორი და ადიგენის მუნიციპალიტეტის გამგებელი. ინტერრელიგიური დიალოგის ამ ფორმატში ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენელთა ჩართულობა მიზნად ისახავს მათ სრულფასოვან ინფორმირებას დავასთან დაკავშირებული პოზიციების შესახებ, რათა რელიგიური თემების მიერ ინტერრელიგიური დიალოგის ფორმატში მიღწეული შეთანხმება აღსრულებისას არ დაექვემდებაროს პოლიტიკურ ინტერპრეტაციებს.

2015 წელს მხარეთა შორის შედგა სამი სამუშაო შეხვედრა (კომისიის სხდომა). შედეგად, მიღწეულია პროცესის დერადიკალიზაცია ადგილობრივ მოსახლეობაში, ხოლო მხარეები საკუთარ თემებთან განიხილავენ საკითხის გადაჭრის გზებს სხვადასხვა ქვეყნების გამოცდილებათა შეჯერებით.

4.3. ტოლერანტობის სპირა

2014 წლის 16 ნოემბერს, ტოლერანტობის საერთაშორისო დღეს, ქ. თბილისში ღვინისა და მეტეხის აღმართებს შორის, ევროპის მოედანთან ახლო მდებარე სკვერს ეწოდა *ტოლერანტობის სკვერი*. *სკვერის* ინიციატივა გულისხმობს თბილისის მრავალფეროვანი რელიგიური გარემოს შესატყვისი სიმბოლური სივრცის მოწყობას, რომელიც რელიგიური თემების ერთობლივი ღონისძიებების ადგილად იქცევა.

2015 წელს ინტერრელიგიური სათათბიროს ფარგლებში განხილულ იქნა *ტოლერანტობის სკვერის* მოწყობის ინიციატივა და სათანადო პროცედურების დაცვით შერჩეულ იქნა სკვერში განსათავსებელი სკულპტურის პროექტი. სკულპტურა დაიდგმება 2016 წელს.

4.4. ინტერრელიგიური ალაუნდარი

2014 წლიდან რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ ხორციელდება *ინტერრელიგიური კალენდრის* პროექტი. პროექტი გულისხმობს სხვადასხვა რელიგიური თემების დღესასწაულთა თავმოყრას ერთი კალენდრის ფორმატში. პროექტის მიზანია განსხვავებულ რელიგიურ ჯგუფებს შორის ურთიერთცნობადობის ამაღლება და ინტერრელიგიური კულტურის განვითარების ხელშეწყობა. მნიშვნელოვანია, რომ *კალენდარი* ვრცელდება, არა მხოლოდ, რელიგიურ თემებში, არამედ პრაქტიკულად ყველა საჯარო უწყებაში, რაც თავის მხრივ ხელს უწყობს საჯარო მოხელეთა ცნობიერების ამაღლებას რელიგიური მრავალფეროვნებისა და ტოლერანტობის მიმართულებით.

2015 წლის *კალენდარი* აერთიანებს თერთმეტი რელიგიური თემის - საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური ეკლესიის, ებრაული, კათოლიკე, მუსლიმი, სომეხთა სამოციქულო, სულიერ ქრისტიანთა-მოლოკანი, იეზიდი, ევანგელურ-ლუთერული, ევანგელური-ბაპტისტური, ევანგელურ-პროტესტანტული თემებისა და სახარების რწმენის ეკლესიის რელიგიურ დღესასწაულებს.

ინტერრელიგიური კალენდარი, როგორც ყოველწლიური პროექტი გაგრძელდება მომავალ წლებშიც.

4.5. ინტერრელიგიური დიალოგის დასაწყისი “ქალი – მშვიდობის დედა”

2015 წელს ინტერრელიგიური დიალოგის ინიციატივის ფარგლებში, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს ორგანიზებით მომზადდა საქართველოს რელიგიური გაერთიანებებისა და რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს ერთობლივი დეკლარაცია „ქალი - მშვიდობის დედა“.

დეკლარაცია წარმოადგენს საქართველოს რელიგიური გაერთიანებების ერთობლივ გამოხმაურებას ქალთა მიმართ დეკლარაციის მიღების პერიოდში არსებული ძალადობის ფაქტებზე. ხელმძღვანელი რელიგიური გაერთიანებები ერთხმად აცხადებენ, რომ საკუთარი შეხედულებათა და რელიგიურ დოქტრინათა შესაბამისად მხარს დაუჭირებენ ქალთა უფლებების აღიარებასა და დაცვას; გმობდნენ და კვლავაც დაგმობენ ქალთა მიმართ განხორციელებული ადამიანის ღირსების შემლახველი ძალადობის, ჩაგვრისა და სქესის ნიშნით დისკრიმინაციის ყოველგვარ ფორმას; შეუქმნიან ყველა საჭირო პირობას და განსაკუთრებით იზრუნებენ სოციალურად დაუცველ ქალებზე, ორსულ ქალებზე, მრავალშვილიან დედებზე, მოხუცთა თავშესაფრების ბინადარ და სამედიცინო დაწესებულებებში მყოფ ქალებზე, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ქალებზე, სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში მყოფ და პრობაციონერ ქალებზე; საკუთარ მრევლში და საზოგადოებაში წახალისებენ ადამიანის ღირსების აღიარებისა და სოლიდარობის სულისკვეთებას; საკუთარი რელიგიურ-ზნეობრივ სწავლებათა გათვალისწინებით, ხელს შეუწყობენ კანონის წინაშე ქალისა და მამაკაცის თანასწორობას.

დეკლარაციას ხელს აწერს ცამეტი რელიგიური გაერთიანება - საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია; სრულიად საქართველოს მუსლიმთა სამმართველო; ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია; სომეხთა

სამოციქულო მართლმადიდებელი წმიდა ეკლესიის საქართველოს ეპარქია; საქართველოს ებრაელთა კავშირი; იეზიდთა სასულიერო საბჭო საქართველოში; საქართველოს ევანგელურ-ლუთერული ეკლესია; საქართველოს ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესია; საქართველოს ევანგელურ-პროტესტანტული ეკლესია; საქართველოს სახარების რწმენის ეკლესია; სულიერ ქრისტიან-მოლოკანთა თემი.

თავი 5. სეკულარიზმი და რელიგიური ნიბრალობები

საქართველოს თანამედროვე სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილია საჯარო სამსახურში სეკულარიზმისა და რელიგიური ნეიტრალიტეტის გარანტირება.

მნიშვნელოვანია, რომ სახელმწიფოსა და რელიგიის გამიჯნვა, ერთის მხრივ, და რელიგიისა და რწმენის თავისუფლება, მეორეს მხრივ, თითოეული საჯარო მოხელისთვის წარმოადგენდეს საკუთარი თანამდებობრივი უფლებამოსილების განხორციელების აუცილებელ შემადგენელს და მხოლოდ ფასეულობას. თანამდებობრივი უფლებამოსილების განხორციელებისას საჯარო მოხელე უნდა აცნობიერებდეს, რომ წარმოადგენს მთლიანად სახელმწიფოს, რომლის მოქალაქეებიც მიეკუთვნებიან სხვადასხვა რელიგიურ მიმდინარეობებს და გააჩნიათ განსხვავებული რელიგიური შეხედულებები. ამასთან, სახელმწიფოს პოლიტიკა, უშუალოდ, კერძო რელიგიური საკითხების გარდა, არ შეიძლება უკავშირდებოდეს რომელიმე კონკრეტულ რელიგიურ საწყისებს ან მიზნებს.

შესაბამისად, თითოეული საჯარო მოხელე ვალდებულია საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელებისას თავისუფალი იყოს პირადი რელიგიური მრწამსის ან შეხედულებებისგან, როგორც გადაწყვეტილების მოტივისგან.

5.1. პროექტი - საჯარო მოხელეების ცნობიერების ამაღლება საქალაქო მისია და რელიგიური ნიჭრალიტეტის მიმართულებით

„საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის (2014-2015 წლებისთვის) დამტკიცებისა და საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის (2014-2015 წლებისთვის) საკოორდინაციო უწყებათაშორისი საბჭოს შექმნისა და მისი დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 9 ივლისის N445 დადგენილების თანახმად „*რელიგიური შემწყნარებლობის დამკვიდრებისა და რელიგიური ნიშნით დისკრიმინაციის დაუშვებლობის*“ (პუნქტი 12) უზრუნველყოფის მიზნის მისაღწევად დასახული ამოცანის: „*საჯარო სამსახურში სეკულარიზმის პრინციპის განმტკიცება*“ (პუნქტი 12.3), შესრულებისთვის სსიპ - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს განესაზღვრა ვალდებულება: „*საჯარო მოხელეების ცნობიერების ამაღლება რელიგიური ნეიტრალიტეტისა და სეკულარიზმის საკითხებზე*“ (პუნქტი 12.3.1).

აღნიშნული ვალდებულების ფარგლებში, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ, კონრად ადენაუერის ფონდის სამხრეთ კავკასიის წარმომადგენლობასთან პარტნიორობით 2015 წელს მომზადდა პროექტი „**საჯარო მოხელეების ცნობიერების ამაღლება რელიგიური ნეიტრალიტეტისა და სეკულარიზმის საკითხებზე**“. პროექტი ითვალისწინებს სათანადო კომპეტენციის მქონე ექსპერტების მონაწილეობით სამუშაო შეხვედრების ორგანიზებას ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების მერიის, გამგეობისა და საკრებულოს წარმომადგენლებთან საქართველოს მთელი მასშტაბით. სამუშაო შეხვედრები - **რელიგიური ტოლერანტობა და სეკულარიზმი**, მოიცავს სასემინარო და სადისკუსიო ფორმატს რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების, ტოლერანტობის კონცეფციისა და სეკულარიზმის კონცეფციის ირგვლივ.

საანგარიშო პერიოდში შედგა სამი სამუშაო შეხვედრა: 21-22 ივნისი (კაჭრეთი), 16-18 ოქტომბერი (ბათუმი) და 5-6 დეკემბერი (თბილისი).

21-22 ივნისის სამუშაო შეხვედრა გათვალისწინებული იყო, როგორც საპილოტე შეხვედრა, რომლის ფარგლებშიც მონაწილეები შეირჩა იმ მუნიციპალიტეტებიდან, სადაც არსებობდა რელიგიის საკითხებისადმი მაღალი ინტერესი და ადგილი ჰქონდა გარკვეულ ინციდენტებს.

სამუშაო შეხვედრაში მონაწილეობა მიიღო ცხრა მუნიციპალიტეტის გამგეობისა და საკრებულოს წარმომადგენელმა: ქვემო ქართლის სამხარეო ადმინისტრაცია - გუბერნია ახმეტა, ლაგოდეხი, დედოფლისწყარო, საგარეჯო, თეთრიწყარო, რუსთავი, მარნეული, გარდაბანი, ქ. გორი, სულ თვრამეტი მონაწილე.

16-18 ოქტომბრის სამუშაო შეხვედრა დაიგეგმა რეგიონალური პრინციპით და მასში მონაწილეობა მიიღეს აჭარის ა/რ-ისა და სამცხე-ჯავახეთის სამხარეო ადმინისტრაციის ყველა მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებმა: აჭარის ა/რ-ის მთავრობის აპარატი, აჭარის ა/რ-ის უმაღლესი საბჭო, ხულოს, ქედის, შუახევის, ხელვაჩაურის, ქობულეთისა და ქ. ბათუმის მერია, გამგეობა და საკრებულო, სამცხე-ჯავახეთის სამხარეო ადმინისტრაცია - გუბერნია, ახალციხის, ასპინძის, ახალქალაქის, ადიგენის, ნინოწმინდის, ბორჯომისა და ქ. ახალციხის მერია, გამგეობა და საკრებულო, სულ ოცდაათი მონაწილე.

5-6 დეკემბრის სამუშაო შეხვედრა მთლიანად დაეთმო ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის, გამგეობებისა და საკრებულოს სხვადასხვა სამსახურების წარმომადგენლებს: ქ. თბილისის საკრებულო, ქ. თბილისის მერია, საბურთალოს, დიდუბის, ვაკის, მთაწმინდის, ნაძალადევის, ჩუღურეთის, ისნის, სამგორის, კრწანისის, გლდანის გამგეობები, სულ ოცდათექვსმეტი მონაწილე.

საანგარიშო პერიოდში სამუშაო შეხვედრებში მონაწილეობა მიიღო სულ ოთხმოცდაოთხმა საჯარო მოხელემ.

სამუშაო შეხვედრების სასემინარო ნაწილი დაეთმო რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების, ტოლერანტობის კონცეფციისა და სეკულარიზმის კონცეფციის ძირითად საკითხებს, კერძოდ: სახელმწიფოსა და რელიგიის ურთიერთობის საყრდენები და მოდელები დემოკრატიულ საზოგადოებაში; სახელმწიფოს პოზიტიური და ნეგატიური ვალდებულებები; რელიგიისა და რწმენის თავისუფლება; სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის ინსტიტუციონალიზაცია - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო; დისკრიმინაცია რელიგიის ან რწმენის ნიშნით; ტოლერანტობისა და სეკულარიზმის კონცეფციების გაგება; ტოლერანტული და არატოლერანტული საზოგადოებები; სეკულარული და არასეკულარული სახელმწიფოები;

შეუწყნარებლობა, ქსენოფობია, თეოკრატია და კლერიკალიზმი; სახელმწიფოს და ერთი საჯარო მოხელის როლი სეკულარული და ტოლერანტული გარემოს დამკვიდრებაში.

სამუშაო შეხვედრების სადისკუსიო ნაწილი დაეთმო რელიგიის სფეროში წარმოშობილი პრობლემების ზოგადი სტრუქტურის გააზრებას: სახელმწიფო და რელიგიური კონფესია; სახელმწიფო და რელიგიურ კონფესიებს შორის წარმოშობილი პრობლემები; კანონმდებლობა და რელიგიური მგრძნობელობა; სამართლებრივი და სოციალურ-ყოფითი საკითხების ერთობლივი გააზრება; პრევენციული პოლიტიკა; პრობლემის შინაარსის დადგენა და ამოცანის გამოკვეთა; პრობლემის გადაწყვეტაში მონაწილეობა და ჩართულობა; ხელისუფლების პოლიტიკის თანმიმდევრულობა; შედეგზე ორიენტირებული გადაწყვეტილება; საჯარო მოხელე, როგორც სახელმწიფოს წარმომადგენელი.

პროექტის ფარგლებში სასემინარო და სადისკუსიო მუშაობას, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს თანამშრომლებთან ერთად, უძღვებოდნენ მოწვეული ექსპერტები პროფ. ზაზა ფირალიშვილი და ლევან აბაშიძე.

პროექტი დასრულდება 2016 წელს და მოიცავს საქართველოს ყველა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტსა და სამხარეო ადმინისტრაციას - გუბერნიას.

პროექტის დასკვნით ეტაპზე მომზადდება და გამოიცემა პუბლიკაცია „საჯარო მოხელის სახელმძღვანელო - სეკულარიზმი და რელიგიური ნეიტრალიტეტი საჯარო უწყებაში“.

თავი 6. სამართლებრივი უზრუნველყოფა

რელიგიისა და რწმენის თავისუფლება, როგორც უფლებრივი სიკეთე, სათანადო აღსრულების მიზნით საჭიროებს მკაფიო სამართლებრივი გარანტიების არსებობას და შესაბამის საკანონმდებლო უზრუნველყოფას. ამასთან, მნიშვნელოვანია, რომ რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების ინდივიდუალური და კოლექტიური ასპექტების ეროვნული კანონმდებლობის მიერ იმგვარად იყოს ფორმირებული, რომ სფეროში შემავალი ყველა უფლება, თავისუფლება და ურთიერთობა გაიგებოდეს მთლიანი უფლებრივი სივრცის ერთიან კონტექსტში.

საქართველოს კანონმდებლობა აყალიბებს რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების საკონსტიტუციო გარანტიებს, როგორც კონკრეტული ნორმებით, ასევე, ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებებისა და თავისუფლებების, როგორც წარუვალი და უზენაესი ადამიანურ ღირებულებების, უშუალოდ მოქმედ სამართლად აღიარებით.

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო, ამ მიზნებიდან გამომდინარე და საკუთარი უფლებამოსილების ფარგლებში, იკვლევს ევროპის კავშირის ქვეყნებში არსებულ სახელმწიფოსა და რელიგიური ორგანიზაციების ურთიერთობათა სისტემებს, შეისწავლის საერთაშორისო და რეგიონალური ორგანიზაციების გამოცდილებას და სტანდარტებს რელიგიის სფეროში, სათანადო კვლევების საფუძველზე, რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების დაცვის საკანონმდებლო უზრუნველყოფის მიზნით ამზადებს რეკომენდაციებს, მათ შორის სამართლებრივი აქტების პროექტების სახით (დებულება, 2.1. „ბ“, „დ“, „ე“).

6.1. საერთაშორისო სამართლებრივი ინსტრუმენტების ანალიზი

2015 წელს რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ შესწავლილი და გაანალიზებული იქნა:

- ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალი *აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლებასთან* დაკავშირებით. კვლევამ მოიცვა სასამართლოს მიერ შექმნის დღიდან 2014 წლის ჩათვლით მიღებული ყველა გადაწყვეტილება ევროკონვენციის მე-9 მუხლზე (აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლება), სულ 80 საქმე;
- დეკლარაცია რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების შესახებ (ოსლოს კონფერენცია რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებისათვის 1998 წელი);
- დეკლარაცია რელიგიის ან რწმენის ნიშნით შეუწყნარებლობისა და დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ (გაერო, 1981 წელი);
- რეზოლუცია რელიგიის ან რწმენის საფუძველზე შეუწყნარებლობისა და დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ (გაერო, 2006 წელი);
- რეზოლუცია რელიგიების დისკრედიტაციასთან ბრძოლის შესახებ (გაერო, 2011 წელი);
- რეზოლუცია რელიგიური და კულტურული ურთიერთგაგების, ჰარმონიისა და თანამშრომლობის შესახებ (გაერო, 2006 წელი);
- გაეროს ადამიანის უფლებათა კომიტეტის ზოგადი კომენტარები: ომის პროპაგანდისა და ეროვნული, რასობრივი თუ რელიგიური სიძულვილისკენ წაქეზების აკრძალვა, დისკრიმინაციის დაუშვებლობა, აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლების უფლება და უმცირესობათა უფლებები;
- ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისი (ODIHR) და ვენეციის კომისიის ერთობლივი დოკუმენტი - *რელიგიასთან თუ რწმენასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემოწმების ინსტრუქცია* (2004);

- ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისის (ODIHR) და ვენეციის კომისიის ერთობლივი დოკუმენტი - *სახელმძღვანელო პრინციპები რელიგიური და რწმენის თემების სამართლებრივი ფორმის შესახებ* (2014);
- ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუციები და რეკომენდაციები რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებასთან დაკავშირებული საკითხების შესახებ.

6.2. რეკომენდაციები საანონხდებლო ინიციატივების შესახებ

საერთაშორისო ინსტრუმენტებისა და ეროვნული კანონმდებლობის შესწავლის შედეგად, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიერ შემუშავებულ იქნა სამი რეკომენდაცია რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების ცალკეული საკითხების საკანონმდებლო უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით.

- *საგადასახადო რეგულირების კუთხით საქართველოში რეგისტრირებული რელიგიური გაერთიანებების გათანაბრების შესახებ (იხ. თავი 3. ანტიდისკრიმინაციული გარემო, ქვეთავი 3.1.).*
- *საქართველოში არსებული საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობების აღრიცხვის, რეგისტრაციისა და ახალი შენობა-ნაგებობების მშენებლობის სამართლებრივი რეგულირების შესახებ*

სააგენტოს მიერ განხორციელებული კვლევებისა და საქართველოში არსებულ რელიგიური გაერთიანებებთან გავლილი კონსულტაციების საფუძველზე დადგინდა, რომ საქართველოში არსებულ რელიგიურ გაერთიანებებს არ გააჩნიათ ამომწურავი სია იმ საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობებისა, რომლებიც მათ რელიგიურ მიმდინარეობას განეკუთვნება. გარდა აღნიშნულისა, სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს უძრავი

ქონების რეესტრის ამონაწერში, საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობებს არ უფიქსირდებათ სპეციალური - „საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობის“ სტატუსი. ამასთანავე, საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობებზე ვრცელდება სამშენებლო ნებართვის გაცემის ზოგადი წესი და ზოგადი სანებართვო პირობები.

შესაბამისად, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო მიზანშეწონილად მიიჩნევს, მოხდეს საქართველოში არსებული ყველა საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობის აღწერა, ასევე, სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს უძრავი ქონების რეესტრის მიერ მომზადდეს ცვლილება და ყველა საკულტო-რელიგიური დანიშნულების უძრავი ქონების სტატუსად საკუთრების დამადასტურებელ დოკუმენტებში მიეთითოს შესაბამისი სტატუსი - „საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობა“.

არასაკულტო-არარელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობისთვის საკულტო-რელიგიური დანიშნულების სტატუსის მინიჭებისა და არსებული საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობისთვის სპეციალური სტატუსის მოხსნისას სავალდებულოდ დადგინდეს სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს შესაბამისი რეკომენდაცია.

- **საჯარო სკოლებისა და მათ მომიჯნავე ტერიტორიებზე საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობების მშენებლობის შესახებ**

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს „რელიგიური გაერთიანებების ქონებრივი და ფინანსური საკითხების შემსწავლელი სარეკომენდაციო კომისიის“ მიერ ჩატარებული სხდომების ფარგლებში განხილულ იქნა ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებისა და თავად რელიგიურ გაერთიანებათა მიერ წარმოდგენილი, სხვადასხვა საკითხებთან დაკავშირებული ასზე მეტი შუამდგომლობა, მათ შორის, საკულტო-რელიგიური დანიშნულების ნაგებობების მშენებლობისა და მათი ადგილმდებარეობის განსაზღვრის შესახებ. განხილული შუამდგომლობებიდან განსაკუთრებით ყურადღება დაეთმო საჯარო სკოლებისა და მათ მომიჯნავე ტერიტორიებზე რელიგიურ-საკულტო დანიშნულების შენობა-ნაგებობების მშენებლობის საკითხს.

კომისიაზე წარმოდგენილი კონკრეტული შუამდგომლობების შესწავლის შედეგად გამოვლინდა შემთხვევები, როდესაც საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსის მქონე ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებმა კონკრეტული რელიგიური გაერთიანების სასარგებლოდ დათმეს სკოლის ტერიტორიის ნაწილი, საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობის მშენებლობისათვის. კერძოდ, ასეთ შემთხვევებში, ხდება სკოლის ტერიტორიის ნაწილის გამოყოფა და ახალი რეგისტრაცია, რის შედეგადაც სკოლის ტერიტორიიდან გამოყოფილ ნაწილს ენიჭება ახალი საკადასტრო კოდი და ოფიციალურად ხდება სკოლის ტერიტორიის მომიჯნავე, თუმცა სკოლასთან უშუალო სიახლოვესა და შემხებლობაში მყოფი, მიწის ნაკვეთი.

ზოგადი განათლების შესახებ საქართველოს კანონი განსაზღვრავს ზოგადი განათლების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითად მიზნებს (მუხ. 3.1), რომელთა მისაღწევად სახელმწიფო უზრუნველყოფს საჯარო სკოლის დამოუკიდებლობას რელიგიური და პოლიტიკური გაერთიანებებისაგან (მუხ. 3.2.„გ“) და კრძალავს სასწავლო პროცესის რელიგიური ინდოქტრინაციის, პროზელიტიზმის ან იძულებითი ასიმილაციისთვის გამოყენებას (მუხ. 13.2), ხოლო, საჯარო სკოლის ტერიტორიაზე რელიგიური სიმბოლოების განთავსება არ უნდა ემსახურებოდეს არაკადემიურ მიზნებს (მუხ. 18.3). აღნიშნული ნორმები წარმოადგენს საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი, რელიგიური ზეგავლენისგან თავისუფალი განათლების უზრუნველყოფის გარანტიას.

ასეთ შემთხვევებში პრაქტიკულად ადგილი აქვს ზოგადი განათლების შესახებ კანონის მე-3 და მე-18 მუხლების მოთხოვნების ფორმალურ დაცვას, რეალურად კი ირღვევა ამ მუხლებით გათვალისწინებული პრინციპები, ვინაიდან პრაქტიკულად სკოლის ყოფილ, მაგრამ მასთან უშუალო შემხებლობის მქონე ტერიტორიაზე ხდება არათუ რელიგიური სიმბოლიკის, არამედ საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობის მშენებლობა. აღნიშნული წარმოადგენს ეროვნული და საერთაშორისო კანონმდებლობით დაცული სიკეთის, რელიგიური ზეგავლენისგან თავისუფალი განათლების, ხელყოფას.

შესაბამისად, სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს მიზანშეწონილად მიაჩნია შეიქმნას რეგულირებისა და კონტროლის სათანადო სამართლებრივი მექანიზმები, რათა მომავალში მოხდეს მსგავსი შემთხვევების პრევენცია და არიდება.

6.3. პუბლიკაციათა სერია – რელიგია და საგარეო

სააგენტოს მიერ 2015 წელს შესწავლილი და გაანალიზებული სამართლებრივი აქტების ბაზაზე შეიქმნა პუბლიკაციათა სერია - *რელიგია და საგარეო*. სერიის ფარგლებში მომზადებული პუბლიკაციები განკუთვნილია მკითხველთა ფართო წრისთვის და ემსახურება ცნობიერების ამაღლებას რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების სამართლებრივი უზრუნველყოფის მიმართულებით. სერიის ფარგლებში 2015 წელს მომზადდა და გამოიცა ორი წიგნი:

- **წიგნი I - ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები რელიგიის თავისუფლებაზე**

პუბლიკაციაში თავმოყრილია ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკა აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლების საკითხებზე. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-9 მუხლი “აზრის სინდისისა და რელიგიის თავისუფლება” მოიცავს როგორც რწმენის გამოხატვის გარეგან ასპექტს, ისე რელიგიის ან რწმენის შინაგან თავისუფლებას. გარეგანი თავისუფლება იცავს არამხოლოდ ცალკეულ პირთა რელიგიურ მრწამსს, არამედ მთელი გაერთიანების უფლებასაც, ამდენად ყველას აქვს უფლება, რომ „ცალკე ან სხვებთან ერთად, საქვეყნოდ ან განკერძოებით, გაამჟღავნოს თავისი რელიგია თუ რწმენა აღმსარებლობით, ქადაგებით, წესებისა და რიტუალების აღსრულებით” (მე-9 მუხლი). თუ გარეგანი თავისუფლების შემთხვევაში კონვენციის ხელმომწერ სახელმწიფოებს გააჩნიათ მიხედულების (შეფასების თავისუფლების) ზღვარი, რაც გულისხმობს სახელმწიფოს მხრიდან კანონის საფუძველზე, კონვენციით გათვალისწინებული გარემოებების პირობებში (აუცილებელი დემოკრატიულ საზოგადოებაში;) გარკვეული შეზღუდვების დაწესებას, შინაგანი თავისუფლების შემთხვევაში ჩარევა დაუშვებელია. ეს უკანასკნელი აღიარებს, რომ შინაგანი თავისუფლების უფლება გულისხმობს ყოველი ადამიანის უფლებას შეიცვალოს რელიგია ან რწმენა. ასევე დაუშვებლად ცნობს რელიგიური მრწამსის გამჟღავნების ვალდებულებას.

წინამდებარე პუბლიკაცია უპრეცედენტო ქართულ რეალობაში, რამდენადაც იგი აერთიანებს ევროპული სასამართლოს 2014 წლის ჩათვლით მიღებულ გადაწყვეტილებებს მე-9 მუხლზე. თითოეულ საქმეში და საქმის ანოტაციაში ლაკონურად არის გადმოცემული ფაქტები, მხარეთა არგუმენტაცია და სასამართლოს შეფასება, რაც მკითხველს საშუალებას აძლევს მიიღოს ან გაიღრმავოს ცოდნა აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლების სფეროში.

პუბლიკაცია დაყოფილია სამ ნაწილად: I ნაწილში შეტანილია საქმეები, რომლებზეც ევროპულმა სასამართლომ კონვენციის მე-9 მუხლის დარღვევა არ დაადგინა, II ნაწილში შეტანილია საქმეები, რომლებზეც ევროპულმა სასამართლომ მე-9 მუხლის დარღვევა დაადგინა და III ნაწილში შეტანილია ევროპული სასამართლოს დიდი პალატის მიერ მიღებული ორივე სახის გადაწყვეტილებები.

- **წიგნი II - გაეროს, ევროსაბჭოს, ეუთოს, ვენეციის კომისიისა და ოსლოს კოალიციის დოკუმენტები რელიგიის თავისუფლების შესახებ**

გამოცემაში წარმოდგენილია სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მიღებული დოკუმენტები რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებაზე, რომლებიც ნათელ წარმოდგენას გვიქმნის ამ სფეროში, როგორც სახელმწიფოს, ასევე რელიგიური თემებისა და ორგანიზაციების წინაშე არსებული გამოწვევების, და ასევე ამ გამოწვევების დასაძლევად დასახული გზებისა და აუცილებელი ქმედებების შესახებ.

ზემოაღნიშნული საკითხები სხვადასხვა ხასიათისაა და მოიცავს, როგორც სხვადასხვა ქვეყნებში რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებით სარგებლობასთან დაკავშირებულ ინდივიდუალურ საკითხებს, ასევე განსხვავებული კულტურებისა და რელიგიების მრავალფეროვნების შედეგად წარმოშობილ გამოწვევებს.

პუბლიკაცია განკუთვნილია მკითხველთა ფართო წრისთვის და ემსახურება ცნობიერების ამაღლებას, რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებისადმი თანამედროვე, დემოკრატიული და ლიბერალური ღირებულებების მატარებელი საზოგადოების მიერ გამოჩენილი ზრუნვის შესახებ.

პუბლიკაცია დაყოფილია შვიდ თავად: I თავში წარმოდგენილია რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებისათვის ოსლოს კონფერენციის მიერ 1998 წელს მიღებული დეკლარაცია; II თავი მოიცავს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის მიერ 1981 წელს მიღებულ დეკლარაციას და რეზოლუციებს; III თავში შესულია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ადამიანის უფლებათა კომიტეტის ზოგადი კომენტარები ისეთ საკითხებზე, როგორცაა დისკრიმინაციის დაუშვებლობა, აზრის სინდიდისა და რელიგიის თავისუფლება და ასევე, უმცირესობათა უფლებები; IV თავში გაერთიანებულია ევროპის თანამშრომლობისა და უსაფრთხოების ორგანიზაციის (ეუთო) სახელმწიფოების წარმომადგენელთა 1986 წლის შეხვედრის შემაჯამებელი დოკუმენტი და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის (ODIHR) რელიგიასთან თუ რწმენასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის შემოწმების ინსტრუქცია; V თავში წარმოდგენილია ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისის და ვენეციის კომისიის ერთობლივი დოკუმენტი, რომელიც წარმოადგენს სახელმძღვანელო პრინციპების ერთობლიობას რელიგიური და რწმენის თემების სამართლებრივი ფორმების შესახებ; VI და VII თავებში მოცემულია ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის მიერ მიღებული რეზოლუციები და რეკომენდაციები რელიგიისა და რწმენის სფეროს სხვადასხვა საკითხების შესახებ.

თავი 7. 2016 წლის ძირითადი სტრატეგიული მიმართულებები

2015 წელს რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტომ გამოაქვეყნა „საქართველოს სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის განვითარების სტრატეგიის“ პროექტი, რომელიც მოიცავს სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის მიზნებს და პრინციპებს, ასევე აერთიანებს ისეთ საკითხებს, როგორცაა რელიგიის სფეროს მარეგულირებელი ეროვნული და საერთაშორისო კანონმდებლობა, ადამიანის რელიგიური უფლებები და რელიგიური გაერთიანებების სამართლებრივი მდგომარეობა, რელიგიური გაერთიანებების ქონება და ფინანსები, რელიგია და განათლება, რელიგია და მედია, რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს საქმიანობა და რელიგიისა და რწმენის თავისუფლება საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის (2014-2015 წლებისთვის) ფარგლებში.

სტრატეგიის პროექტის გამოქვეყნებისას სააგენტომ განაცხადა, რომ 2015 წელი დაეთმობოდა პროექტის ანალიზს და კონსულტაციებს რელიგიურ გაერთიანებებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და კვალიფიციურ ექსპერტებთან. განვლილი კონსულტაციებისა და მოწოდებული რეკომენდაციების გათვალისწინებით, სააგენტომ მიიღო გადაწყვეტილება, 2016 წელს საქმიანობის ძირითად სტრატეგიულ მიმართულებებად განისაზღვროს რელიგიური უმცირესობების უფლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესება და სეკულარული, ანტიდისკრიმინაციული გარემოს განვითარების ხელშეწყობა.

ამ მიზნით, სააგენტო გეგმავს 2016 წელს გააღრმავოს სამუშაო ფორმატი, რელიგიურ გაერთიანებებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და კვალიფიციურ ექსპერტებთან, რათა გამოცხადებული სტრატეგიული მიმართულებები ჩამოყალიბდეს თანმიმდევრულ პოლიტიკად და პრაქტიკად.

2016 წელს, სააგენტოს გადაწყვეტილებით „საქართველოს სახელმწიფოს რელიგიური პოლიტიკის განვითარების სტრატეგიის“ პროექტი განვითარდება ძირითადად რელიგიური უმცირესობების, ანტიდისკრიმინაციული და სეკულარული გარემოს უზრუნველყოფის მიმართულებებით და იქცევა ქმედით დოკუმენტად, რომელიც ასევე მოიცავს სამოქმედო გეგმას 2017-2018 წლებისთვის.

2015 წელს, სააგენტოს მიერ განხორციელებული საქმიანობა მოიცავდა „საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმით (2014-2015 წლებისთვის)“ გათვალისწინებულ რელიგიური შეძმწყნარებლობის დამკვიდრებისა და რელიგიური ნიშნით დისკრიმინაციის დაუშვებლობის უზრუნველყოფის ძირითად ამოცანებს, მათ შორის:

- რელიგიური ჯგუფების დისკრიმინაციისგან დაცვის საკანონმდებლო გარანტიების შექმნა;
- რელიგიური სიძულვილით/შეუწყნარებლობით მოტივირებული დანაშაულების პრევენცია და ეფექტური გამოძიება;
- საჯარო სამსახურში სეკულარიზმის პრინციპის განმტკიცება;
- რელიგიური ორგანიზაციებისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება;
- განათლების სისტემაში რელიგიური თანასწორობის პრინციპების დანერგვა;
- ცნობიერების ამაღლება.

2016 წელს „საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის (2016-2017 წლებისთვის)“ განახლების ფარგლებში საქართველოს მთავრობის ადამიანის უფლებათა დაცვის სამდივნოსთვის სხვადასხვა უწყებებთან შეთანხმებით სააგენტოს მიერ შეთავაზებულია რელიგიური უმცირესობების დაცვის შემდეგი ძირითადი მიზნები, ამოცანები და საქმიანობის მიმართულებები:

- საჯარო მოხელეების ცნობიერების ამაღლება სეკულარიზმისა და რელიგიური ნეიტრალიტეტის საკითხებზე;
- საჯარო სამსახურში სეკულარიზმის პრინციპისა და რელიგიური ნეიტრალიტეტის დარღვევის ფაქტების მონიტორინგი;

- საზოგადოებრივი ცნობიერების ამალება რელიგიური შემწყნარებლობის მიმართულებით;
- საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და სახალხო დამცველის ჩართულობით კვალიფიციური ტრენინგების ორგანიზება შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და პროკურატურის თანამშრომლებისთვის რელიგიის თავისუფლებისა და თანასწორუფლებიანობის დაცვის საკითხებზე;
- რელიგიური შეუწყნარებლობით მოტივირებული დანაშაულების პრევენცია და ეფექტური გამოძიება რელიგიური სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულებსა და სამართალდარღვევებზე. შსს-სა და პროკურატურის მიერ დეტალური სტატისტიკის წარმოება;
- საჯარო სამსახურში რელიგიური ნეიტრალიტეტის დაცვის სტანდარტის ინიცირება, რომლის შესაბამისად იქნება გაწერილი ცალკეული უწყებების ეთიკის კოდექსებში;
- რელიგიური შეუწყნარებლობით ჩადენილი დანაშაულების პრევენციისა და მათზე რეაგირების მონიტორინგი, შესაბამისი კანონმდებლობის გადახედვა, და დახვეწა;
- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს და საქართველოს პროკურატურის შესაბამისი თანამშრომლების გადამზადება რელიგიური შეუწყნარებლობის, ძალადობის და რელიგიის ან რწმენის ნიშნით დისკრიმინაციის საფუძვლით ჩადენილი დანაშაულების გამოძიების კუთხით კვალიფიკაციის ასამალეებლად;
- რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებით დაცული კოლექტიური და ინდივიდუალური უფლებების გამოხატვის უზრუნველყოფა;
- რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებით დაცული ინდივიდუალური უფლებებით სრულყოფილად სარგებლობის მიზნით სათანადო კანონმდებლობის გადახედვა და დახვეწა;
- რელიგიური გაერთიანებების საქმიანობის შეუფერხებლად განხორციელების მიზნით სათანადო კანონმდებლობის გადახედვა, საჭიროების შემთხვევაში დახვეწა;
- საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმის დროს რელიგიური გაერთიანებებისთვის მიყენებული ზიანის ნაწილობრივი ანაზღაურება;
- უთანასწორო საგადასახადო რეჟიმის აღმოფხვრა, რომლის მიხედვითაც სხვა რელიგიური გაერთიანებები მართლმადიდებელი ეკლესიისგან განსხვავებული წესით იბეგრება;
- საკულტო-რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობების ისტორიული (კონფესიური) მესაკუთრის განსაზღვრა და შენობა-ნაგებობის გადაცემა. საკულტო-

რელიგიური დანიშნულების შენობა-ნაგებობების საკუთრებასთან არსებული დავების სწრაფი, გამჭვირვალე და სამართლიანი გადაწყვეტა;

- ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსის მქონე საკულტო-რელიგიური დანიშნულების ძეგლთა რესტავრაციისა და მოვლა-პატრონობისას განსახორციელებელი ღონისძიებების შესრულება მხოლოდ ძეგლის საჭიროებიდან გამომდინარე;
- სასწავლო სახელმძღვანელოების გრიფირების კრიტერიუმში აისახოს მოთხოვნა საქართველოს მოსწავლეთა მრავალფეროვნების დაცვის შესახებ - რასის, კანის ფერის, ენის, სქესის, რელიგიის, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებების, ეროვნული, ეთნიკური და სოციალური კუთვნილების, წარმოშობის, ქონებრივი და წოდებრივი მდგომარეობისა და საცხოვრებელი ადგილის და ა.შ. მიხედვით;
- მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროგრამებში ჩაიდოს ინტერკონფესიური / ინტერკულტურული განათლების შესახებ პროფესიული განვითარების თემები;
- სკოლის დირექტორის სტანდარტში აისახოს მოთხოვნა სკოლის დირექტორის მიერ მრავალფეროვნების მართვისა და ინტერკულტურული განათლების ცოდნის ფლობის შესახებ;
- საჯარო და კერძო სკოლებში სასწავლო პროცესის წარმართვისას სეკულარიზმისა და რელიგიური თანასწორობის დაცვის შესრულებაზე მონიტორინგის განხორციელება;
- შსს თანამშრომელთა მომზადება/გადამზადება რწმენისა და აღმსარებლობის თავისუფლების საკითხებზე;
- ცენტრალური კრიმინალური დეპარტამენტის დანაყოფების მიერ შესაბამისი დანაშაულების დროული და ეფექტიანი გამოძიების უზრუნველყოფა;
- საქართველოში დასახლებულ ეროვნულ უმცირესობათა არამატერიალური და მატერიალური კულტურული ფასეულობების გამოვლენა, დაცვა, განვითარება.

მიმდინარე ეტაპზე რელიგიური უმცირესობების დაცვის მიმართულებით არსებული სამოქმედო გეგმის პროექტს ირგვლივ მიმდინარეობს დისკუსია სამუშაო შეხვედრების ფარგლებში, რომლის შედეგების გათვალისწინებითაც ჩამოყალიბდება 2016-2017 წლების სამოქმედო გეგმა.

ღაწართი – ადმინისტრაციული სამსახურის აწგარიში (2015)

2015 წელს ადმინისტრაციული ხარჯებისთვის გაფორმებულია 57 (ორმოცდაჩვიდმეტი) ხელშეკრულება, მათ შორის, კონსოლიდირებული ტენდერით 5 ხელშეკრულება (საწვავის, ლეპტოპის, კომპიუტერის, ქაღალდის დ ფიჭური სატელეფონო მომსახურების შესყიდვის), გამარტივებული ელექტრონული ტენდერით 8 (რვა) ხელშეკრულება, ხოლო გამარტივებული შესყიდვით 44 (ორმოცდაოთხი) ხელშეკრულება.

ყოველთვიურად რეგისტრაციიდან ელექტრონულად მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრულ ვადებში წარდგენილია ელექტრონული დეკლარაციები.

ყოველკვარტალურად საქართველოს ფინანსთა სამინისტროში ელექტრონულად და წერილობით წარდგებილია ბიუჯეტის შესრულების აწგარიში.

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოში ელექტრონულად ატვირთულია გეგმა (EPLAN), ყველა ხელშეკრულება და ყველა ხელშეკრულების ხარჯის დამადასტურებელი დოკუმენტი, როგორც CMR-ზე, ასევე SPA-ზე.

განხორციელდა 8 (რვა) გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი. ატვირთულია კანონმდებლობით დადგენილ ვადებში ტექნიკური დოკუმენტაცია, შესაბამისი ოქმები და ხელშეკრულებები.

სახაზინო სამსახურში დარეგისტრირებული 57 (ორმოცდაჩვიდმეტი) ადმინისტრაციული ხელშეკრულება და 4 (ოთხი) სხვადასახვა რელიგიურ წარმომადგენლობებთან გაფორმებული ხელშეკრულებები (სსიპ სრულიად საქართველოს მუსლიმთა სამმართველო, სსიპ საქართველოს ებრაელთა კავშირი, სსიპ სომეხთა სამოციქულო მართლმადიდებელი წმიდა ეკლესიის საქართველოს ეპარქია და სსიპ ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია).

სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო

ინფორმაცია გაფორმებული ხელშეკრულებების და ხელშეკრულებების შესრულების შესახებ

ხელშეკრულების ნომერი	ხელშეკრულების თარიღი	საიდენტიფიკაციო კოდი	ორგანიზაციის დასახელება	დანაშნულება	შესყიდვის ტიპი	CPV კოდი	CMR №5 და SPA №	სახელმწიფო თანხა	გადახდა
1	30.12.2014	204976302	შპს "ლუკოილ-ჯორჯია"	საწვავის შესყიდვა	კონსოლიდირებული ტენდერი	09100000	CMR140200770	15 072.00	7852.27
2	05.01.2015	203862622	სსიპ "საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე"	ნორმატიული აქტების ელექტრონული მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	72300000	CMR150005286	576.00	576.00
3	05.01.2015	203836233	შპს "საქართველოს ფოსტა"	საფოსტო მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	64100000	CMR150011924	6 000.00	1350.00
4	06.01.2015	204566978	ს.ს. "სილქნეტი"	საკაბელო ტელევიზია	გამარტივებული შესყიდვა	92200000	CMR150016279	1 042.74	1042.74
5	06.01.2015	202164736	შ.პ.ს. „მარგალიტი ლიმიტედ“	ელექტრონული მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	79500000	CMR150009694	250.00	250.00
6	06.01.2015	205075014	შპს "ახალი ამბები"	საინფორმაციო მომსახურების	გამარტივებული შესყიდვა	92400000	CMR150012648	4 885.20	4 885.20
7	14.01.2015	204447544	შპს შპს აიფიემ კვლევები	მედია მონიტორინგი	გამარტივებული შესყიდვა	72300000	CMR150017451	4 400.00	4 400.00

8	26.01.2015	205159718	შპს "უნივერსალ ინტრალოჯისტის"	საკეტიანი კარადის	გამარტივებული შესყიდვა	44400000	CMR150027 192	550.00	550.00
9	26.01.2015	202192509	შპს "გეორგინა"	სეიფების შესყიდვა	გამარტივებული შესყიდვა	44400000	CMR150027 198	3570	3570
10	27.01.2015	205080785	შპს "ჯეოპრინტი"	პოლიგრაფიული (კალენდრების)	გამარტივებული შესყიდვა	79800000	SPA 150001081	3 299.00	3299.00
11	28.01.2015	404888528	შპს შპს აიდიეს ბორჯომი თბილისი	გამაგრებელი სასმელები	გამარტივებული შესყიდვა	15900000	CMR150032 287	1 200.00	1191.00
12	28.01.2015	204436511	შპს "ფოტოსამყარო"	სურათების ჩარჩოები და სურათების ბეჭედი	გამარტივებული შესყიდვა	39200000	CMR150033 139	871.00	871.00
13	30.01.2015	404873614	შპს, შპს კომპანია GEOSM	დამაგრებელი ლენტების შესყიდვა	გამარტივებული შესყიდვა	31200000	CMR150046 356	125.10	125.10
14	30.01.2015	203841940	შპს "ჯეოსელი"	ფიჭური სატელეფონო მომსახურება	კონსოლიდირებული ტენდერი	64200000	CMR150046 364	6 000.00	4617.20
15	30.01.2015	404858631	შპს, შპს სადაზღვევო კომპანია არდი ჯბუფი	ა/მ დაზღვევა	გამარტივებული შესყიდვა	66514110	CMR140121 452	2 877.40	2 877.40
16	03.02.2015	205294705	შპს მაი მობაილ +	ტენიკის ტექნიკური მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	50300000	CMR150048 657	800.00	800.00
17	03.02.2015	404873614	შპს, შპს კომპანია GEOSM	საქაღალდეების შესყიდვა	გამარტივებული შესყიდვა	22800000	CMR150052 492	2 320.00	2320.00
19	10.02.2015	206343991	შპს "გუდვილი"	საკვები პროდუქტები	გამარტივებული შესყიდვა	15800000 15900000	CMR150056 575	1 100.00	1091.26

20	10.02.2015	401976858	შპს "royal coffe?"	საკვები პროდუქტები	გამარტივებული შესყიდვა	1580000	CMR150052 499	700.00	698.93
21	10.02.2015	404873614	შპს, შპს კომპანია GEOSM	მოსაწვევების ღირებულება	გამარტივებული შესყიდვა	22300000	CMR150052 517	95.00	95.00
22	18.02.2015	203838277	შპს "მბს"	სისტემის გაწმენდა და კარტრიჯის დატუმბვა	გამარტივებული შესყიდვა	50300000	CMR150058 025	97.00	97.00
23	18.02.2015	01024011170	ი/მ ლალი კერესელიძე	სათარჯიმნო მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	79500000	CMR150060 812	439.42	439.42
24	23.02.2015	01019028945	ლევან მარკოზაშვილი	ფიოტო და ვიდეო გადაღება	გამარტივებული შესყიდვა	92100000	CMR150059 224	625.00	625.00
25	23.02.2015	203842333	შპს "ჯი-ემ თი სასტუმროები" (ქორთიარდ მარიოტი)	ოფიციალური შეხვედრა	გამარტივებული შესყიდვა	55100000	CMR150059 936	6 029.80	6029.80
26	01.04.2015	01013024514	ი/მ ნიკო ჯამიაშვილი	მანქანის რეცხვის	გამარტივებული შესყიდვა	50100000	CMR150079 787	864.00	524.00
27	06.04.2015	204872575	შპს "ფორმატი"	საკანცელარიო საქონელი	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	30100000	spa 150009513	2 111.40	2 111.40
28	08.04.2015	204435511	შპს "ფოტოსამყარო"	სურათების ჩარჩოები	გამარტივებული შესყიდვა	39200000	CMR150082 498	650.00	650.00
29	15.04.2015	401999432	შპს "ფორსი"	კარტრიჯების შესყიდვა	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	30200000	spa 150009514	4 799.00	4799.00
30	15.04.2015	205259762	შპს "ჯი-ენ-ჯი"	სავიზიტო ბარათები	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	79800000	spa 150010116	450.00	180.00

31	15.04.2015	206050066	შპს "ჯითივი"	კომპიუტერული აქსესუარები	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	30100000	spa 150009525	344.00	344.00
32	16.04.2015	1019065408	ი/მ ზვიად ვაშაყმაძე	მაისურები და კეპები	გამარტივებული შესყიდვა	18300000; 184000000	CMR150084 626	600.00	600.00
33	05.05.2015	206176109	შპს "კოლორპარკი"	წიგნის ბეჭდვა	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	79800000	spa 150011786	1 820.00	1820.00
34	21.05.2015	416308374	შპს "თრანსლეიტ სერვისი"	თარგმნის მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	795000000	CMR150104 614	360.00	360.00
35	03.06.2015	203868635	შპს "დეკორი"	ქაღალდის შესყიდვა	კონსოლიდირებული ტენდერი	30197630	CMR150108 260	1 147.50	1147.50
36	08.06.2015	211380691	შპს "ალტა"	ლუპტოპის შესყიდვა	კონსოლიდირებული ტენდერი	30213100		759.00	759.00
37	08.06.2015	211380691	შპს "ალტა"	მაგიდის კომპიუტერის შესყიდვა	კონსოლიდირებული ტენდერი	30213300		1 555.38	1555.38
38	01.07.2015	202164736	შ.პ.ს. „მარგალიტი ლიმიტედ“	ელექტრონუ ლი მომსახურება	გამარტივებული შესყიდვა	79500000	CMR150124 978	250.00	250.00
39	30.07.2015	406075063	შპს "თამარი ტური"	ტრანსპორტი რებით უზრუნველყო ფა	გამარტივებული შესყიდვა	60100000	CMR150141 610	375.00	375.00
40	10.08.2015	1017043973	ი/მ ნინო ფეიქრიშვილი	თაიგული	გამარტივებული შესყიდვა	60100000	CMR150150 981	270.00	270.00
41	12.08.2015	406075063	შპს "თამარი ტური"	ტრანსპორტი რებით უზრუნველყო ფა	გამარტივებული შესყიდვა	60100000	CMR150151 109	1 100.00	1100.00

42	31.08.2015	405096006	შპს "ჯეოსემი"	საქალაღდებო	გამარტივებული შესყიდვა	22800000	CMR150154 857	200.00	200.00
43	07.09.2015	404429506	შპს "ფავორიტი დიჯიტალ"	მოსაწვევების ღირებულება	გამარტივებული შესყიდვა	22300000	CMR150158 383	80.00	80.00
44	08.09.2015	208194292	შპს"მათი"	სურათის ჩარჩო	გამარტივებული შესყიდვა	39200000	CMR150159 225	250.00	250.00
45	10.09.2015	205035148	შპს „სი-ეს -ენ“ კავკასია	სინქრონული თარგმანი	გამარტივებული შესყიდვა	795400000	CMR150159 378	850.00	850.00
46	15.09.2015	406108590	შპს "ედელვაისი"	ღონისძიების ორგანიზება	გამარტივებული შესყიდვა	79900000	CMR150163 302	1 035.00	1035.00
47	13.10.2015	405036848	შპს "მაცნე-პრინტი"	ბეჭდვითი მომსახურება	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	79800000	SPA1500265 46	12 400.00	12400.00
48	13.11.2015	204567922	შპს "ჰარმონი ივენოს"	ღონისძიების ორგანიზება	გამარტივებული შესყიდვა	79900000	CMR150196 621	350.00	350.00
49	25.11.2015	1008055297	ფ/პ ირინე ორაგველიძე	ესკიზის შესყიდვა	გამარტივებული შესყიდვა	22300000	CMR150203 044	4 600.00	4600.00
50	26.11.2015	208194292	შპს"მათი"	სურათის ჩარჩო	გამარტივებული შესყიდვა	39200000	CMR150204 153	250.00	250.00
51	30.11.2015	404863411	შპს "იდეა"	კარტიოჯების შესყიდვა	გამარტივებული ელექტრონული ტენდერი	30100000	SPA1500305 26	2 549.00	2549.00
52	10.12.2015	405096006	შპს "ჯეოსემი"	საქალაღდებო	გამარტივებული შესყიდვა	22800000	CMR150210 974	1 285.33	1285.33

53	10.12.2015	405096007	შპს "ჯეოსემი"	ჩაიდნების შესყიდვა	გამარტივებული შესყიდვა	39700000	CMR150210 978	305.55	305.55
54	10.12.2015	405096008	შპს "ჯეოსემი"	საათები	გამარტივებული შესყიდვა	39200000	CMR150210 989	375.00	375.00
55	10.12.2015	205065445	შპს "ოპტიმა"	სასაჩუქრე ჩანთები	გამარტივებული შესყიდვა	18900000	CMR150210 996	1 725.00	1725.00
56	10.12.2015	205065445	შპს "ოპტიმა"	ბრენდირებული ჭიქების და საათების შესყიდვა	გამარტივებული შესყიდვა	39200000	CMR150210 998	650.00	650.00
57	15.12.2015	405096008	შპს "ჯეოსემი"	ბლოკნოტები	გამარტივებული შესყიდვა	30100000	CMR150215 055	600.00	600.00
სულ								108 184.82	94 303.48

სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო

ინფორმაცია რელიგიურ კონფესიებთან გაფორმებული ხელშეკრულებების და
ხელშეკრულებების შესრულების შესახებ

	ორგანიზაციის დასახელება	საიდენტიფიკაციო კოდი	ხელშეკრულების N	ხელშეკრულების თარიღი	სახელმწიფო თანხა	გადარიცხულია
1	სსიპ სრულიად საქართველოს მუსლიმთა სამმართველო	401960794	1/2015	27.03.2015	2 200 000	2 200 000
2	სსიპ საქართველოს ებრაელთა კავშირი	404411310	2/2015	06.04.2015	300 000	300 000
3	სსიპ სომეხთა სამოციქულო მართლმადიდ წმ ეკლესიის საქართვეპარქია	404418803	3/2015	28.04.2015	600 000	600 000
4	სსიპ ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია	404408342	4/2015	03.07.2015	400 000	400 000
სულ ჯამი					3 500 000	3 500 000

სახაზინო სამსახურში გადარიცხვების გახორციელების მიზნით აღებულია 299 ვალდებულება, მომზადებულია 935 საგადახდო დავალება.

მომზადებულია ხელფასის უწყისები და მივლინების გაანგარიშებები, როგორც ქვეყნის შიგნით ასევე ქვეყნის გარეთ.

მივლინება ქვეყნის გარეთ 2015 წელი

ბრძანების N	ბრძანების გამოცემის თარიღი	ქვეყანა	ქალაქი	პერიოდი
4/1	05/03/2015	სომხეთი	ერევანი	8/03/2015-12/03/2015
9/1	17/04/2015	საფრანგეთი	პარიზი	20/04/2015-25/04/2015
18/1	01/07/2015	ბულგარეთი	სოფია	06/07/2015-10/07/2015
19/1	03/07/2015	გერმანია	ბერლინი	05/07/2015-12/07/2015
42/1	19/10/2015	ლიტვა	ვილნიუსი	25.10.2015-28.10.2015
46/1	06.11.2015	შვეიცარია	ჟენევა	09.11.2015-13.11.2015

მივლინება ქვეყნის გარეთ ფაქტიური ხარჯი შეადგენს 41 789 (ორმოცდაერთი ათას შვიდასოთხმოცდაცხრა) ლარს.

მივლინება ქვეყნის შიგნით 2015 წელი

ბრძანების N	ბრძანების გამოცემის თარიღი	ქვეყანა	ქალაქი	პერიოდი
1/1	05.01.2015	საქართველო	ბათუმი	05.01.2015
2/1	13.01.2015	საქართველო	ბათუმი	13.01.2015-14.01.2015
3/1	27/02/2015	საქართველო	ბათუმი	27/02/2015-28/02/2015
5/1	05/03/2015	საქართველო	ბათუმი	10/03/2015-11/03/2015

6/1	05/03/2015	საქართველო	ბათუმი	05/03/2015-06/03/2015
8/1	15/04/2015	საქართველო	გორი	16.04.2015
10/1	17/04/2015	საქართველო	ბათუმი	17/04/2015-18/04/2015
11/1	05/05/2015	საქართველო	პანკისი	06.05.2015
13/1	22/05/2015	საქართველო	ადიგენი	23.05.2015
15/1	16.06.2015	საქართველო	ნინოწმინდა	16.06.2015
16/1	17/06/2015	საქართველო	ახალციხე -ბათუმი	17/06.2015-19/06/2015
16/1	17/06/2015	საქართველო	ახალციხე -ბათუმი	17/06.2015-19/06/2015
17/1	26/06/2015	საქართველო	ახალციხე	26.06.2015
24/1	31/07/2015	საქართველო	პანკისის ხეობა	01.08.2015
28/1	12/08/2015	საქართველო	აკარა	13/08/2015-16/08/2015
30/1	18/08/2015	საქართველო	ადიგენი	19.08.2015
31/1	21/08/2015	საქართველო	აკარა	22/08/2015-26/08/2015
33/1	01/09/2015	საქართველო	ონი	02.09.2015
37/1	24/09/2015	საქართველო	მარტვილი	25.09.2015
38/1	01/10/2015	საქართველო	ყვარელი	01.10.2015
39/1	02/10/2015	საქართველო	ბათუმი	04/10/2015-06/10/2015
40/1	15/10/2015	საქართველო	ბათუმი	18/10/2015-19/10/2015
41/1	15/10/2015	საქართველო	ბათუმი	16/10/2015-19/10/2015
43/1	21/10/2015	საქართველო	პანკისი	21.10.2015
45/1	05/11/2015	საქართველო	ყვარელი	08.11.2015
45/1	05/11/2015	საქართველო	ყვარელი	08.11.2015
47/1	11/11/2015	საქართველო	ადიგენი	11.11.2015
50/1	18/11/2015	საქართველო	ახალციხე	19.11.2015
59/1	10/12/2015	საქართველო	ბათუმი	10.12.2015-11.12.2015
63/1	16/12/2015	საქართველო	ქუთაისი	17.12.2015

მივლინება ქვეყნის შიგნით ფაქტიური ხარჯი 8115 (რვა ათას ასთხუთმეტი) ლარი.

რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტოს ბიუჯეტი

ინფორმაცია 2015 წლის ფინანსური მდგომარეობის შესახებ

	2015 წლის გეგმა	გადახდა	პროცენტული შეფარდება გადახდის გეგმასთან	
55 00	სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო			
	ჯამური	4 200 000.00	4 196 589.83	99.92%
2	ხარჯები	4 190 600.00	4 187 275.45	99.92%
2.1	შრომის ანაზღაურება	524 400.00	524 395.00	100.00%
2.2	საქონელი და მომსახურება	160 000.00	156 706.05	97.94%
2.5	სუბსიდიები	3 500 000.00	3 500 000.00	100.00%
2.7	სოციალური უზრუნველყოფა	3 300.00	3 297.00	99.91%
2.8	სხვა ხარჯები	2 900.00	2 877.40	99.22%
31	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9 400.00	9 314.38	99.09%
55 01	სსიპ რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო ადმინისტრაცია			
00	ჯამური	700 000.00	696 589.83	99.51%
2	ხარჯები	690 600.00	687 275.45	99.52%
2.1	შრომის ანაზღაურება	524 400.00	524 395.00	100.00%
2.2	საქონელი და მომსახურება	160 000.00	156 706.05	97.94%
2.2.1	შტატგარეშე მომუშავეთა ანაზღაურება		20 587.37	
2.2.10	სხვა დანარჩენი საქონელი და მომსახურება		19 557.92	
2.2.10.14	სხვა დანარჩენ საქონელსა და მომსახურებაზე გაწეული დანარჩენი ხარჯი		11 378.70	
2.2.10.6	სესიების, კონფერენციების, ყრილობების, სემინარების და სხვა სამუშაო შეხვედრების ორგანიზების ხარჯი		6 029.80	
2.2.10.7	საკონსულტაციო, სანოტარო, თარჯიმნის და თარგმნის მომსახურების ხარჯი		2 149.42	
2.2.2	მივლინება		49 904.16	
2.2.2.1	მივლინება ქვეყნის შიგნით		8 115.00	
2.2.2.2	მივლინება ქვეყნის გარეთ		41 789.16	
2.2.3	ოფისის ხარჯები		47 131.83	
2.2.3.1	საკანცელარიო, საწერ-სახაზავი ქაღალდის, საბუღალტრო ბლანკების, ბიულეტენების, საკანცელარიო წიგნების და სხვა ანალოგიური მასალების შეძენა		7 636.83	
2.2.3.10	კავშირგაბმულობის ხარჯი		6 586.95	

2.2.3.11	საფოსტო მომსახურების ხარჯი		1 350.00	
2.2.3.3	ნორმატიული აქტების, საცნობარო და სპეციალური ლიტერატურის, ჟურნალ-გაზეთების შეძენა და ამავე მიზნებთან დაკავშირებული საგამომცემლო-სასტამბო (არაძირითადი საქმიანობის) ხარჯები		18 545.00	
2.2.3.4	მცირეფასიანი საოფისე ტექნიკის შეძენა და დამონტაჟების / დემონტაჟის ხარჯი		7 804.40	
2.2.3.4.11	სხვა მცირეფასიანი საოფისე ტექნიკის შეძენასა და დამონტაჟებასთან / დემონტაჟთან დაკავშირებული ხარჯი		359.40	
2.2.3.4.5	კარტრიჯების შეძენა და დატუმბვა		7 445.00	
2.2.3.5	საოფისე ინვენტარის შეძენა და დამონტაჟების ხარჯი		5 083.55	
2.2.3.5.3	სხვა საოფისე მცირეფასიანი ინვენტარის შეძენასა და დამონტაჟებასთან დაკავშირებული ხარჯი		5 083.55	
2.2.3.6	ოფისისათვის საჭირო საგნებისა და მასალების შეძენის ხარჯი		125.10	
2.2.4	წარმომადგენლობითი ხარჯები		8 311.19	
2.2.7	რბილი ინვენტარისა და უნიფორმის შეძენის და პირად ჰიგიენასთან დაკავშირებული ხარჯები		600.00	
2.2.8	ტრანსპორტის, ტექნიკისა და იარაღის ექსპლუატაციისა და მოვლა-შენახვის ხარჯები		10 613.58	
2.2.8.1	საწვავ/საპოხი მასალების შეძენის ხარჯი		8 680.71	
2.2.8.3	ექსპლუატაციის, მოვლა-შენახვის და სათადარიგო ნაწილების შეძენის ხარჯი		1 932.87	
2.7	სოციალური უზრუნველყოფა	3 300.00	3 297.00	99.91%
2.7.3	დამქირავებლის მიერ გაწეული სოციალური დახმარება		3 297.00	
2.7.3.1	დამქირავებლის მიერ გაწეული სოციალური დახმარება - ფულადი ფორმით		3 297.00	
2.8	სხვა ხარჯები	2 900.00	2 877.40	99.22%
2.8.2	სხვადასხვა ხარჯები		2 877.40	
2.8.2.1	სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯები		2 877.40	
2.8.2.1.4	სატრანსპორტო საშუალებების დაზღვევის ხარჯი		2 877.40	

31	არაფინანსური აქტივების ზრდა	9 400.00	9 314.38	99.09%
31.1	ძირითადი აქტივები		9 314.38	
31.1.2	მანქანა დანადგარები და ინვენტარი		9 314.38	
31.1.2.2	სხვა მანქანა-დანადგარები და ინვენტარი		9 314.38	
31.1.2.2.18	ნახატი, ქანდაკება, ხელოვნების სხვა ნიმუშები, ანტიკვარიატი და ძვირადღირებული კოლექციები		4 600.00	
31.1.2.2.20	სხვა მანქანა-დანადგარები და ინვენტარი, რომელიც არ არის კლასიფიცირებული		2 400.00	
31.1.2.2.3	კომპიუტერი		2 314.38	
55 02	რელიგიური გაერთიანებების დაფინანსება			
2	ხარჯები	3 500 000.00	3 500 000.00	100.00%
2.5	სუბსიდიები	3 500 000.00	3 500 000.00	100.00%

დასახელება	გეგმა	ათვისება	% შეფარდება
ადმინისტრაცია	700 000	696 590	99.51 %
რელიგიური გაერთიანებების დაფინანსება	3 500 000	3 500 000	100.00%
	4 200 000	4 196 590	

განხორციელდა ქონების და ვალდებულებების ინვენტარიზაცია, დარიცხულია ძირითად აქტივებზე ცვეთა. შედგენილია 2015 წლის წლიური ბალანსი.

კორესპონდენცია	რაოდენობა
შემოსული კორესპონდენცია	594
გასული კორესპონდენცია	586
კადრების ბრძანებები	81
მივლინება/შვებულების ბრძანება	64
ორგანიზაციული ბრძანება	58
შიდა მოხსენებითი ბარათი	171